

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 1

21 Ocak 2015 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.32

BAŞKAN: Alev DEDEGİL (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Vural KAVUNCU (Kütahya)

SÖZCÜ: Sevde BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş)

KÂTİP: Mehmet Kerim YILDIZ (Ağrı)

-----0-----

BAŞKAN – Hoş geldiniz.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadına Yönelik Şiddetin Sebeplerinin Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu toplantımızda yeter sayı vardır, toplantımızı açıyorum.

Bugün çok değerli Komisyon uzmanlarımız ve Komisyonumuza bilgi verip bir uzmanlık desteği verecek olan çok değerli bürokratlarımız bizlerle. Ben özellikle Aile ve Sosyal Politikalar Bakanımıza, Sayın Aysenur İslam Hanımefendi'ye bu Komisyona verdiği destek için çok teşekkür ediyorum çünkü özellikle kurum içinden kadına karşı şiddetle ilgili çalışmalarda bulunmuş çok değerli uzmanları daimî ve geçici olarak görevlendirdi ve bu toplantıların devam etmesi süresince raporumuz yazılıp Meclis Başkanlığımıza takdim edilen kadar uzmanlık anlamındaki her türlü desteğiyle de yanımızda olacağını söyledi. Tekrar teşekkür ediyorum.

Gündem maddelerimiz belli, makamlarınıza gönderilmişti ama kısaca katılan uzmanlarımızı da bilgilendirmek amacıyla hatırlatmak istiyorum. İki madde üzerinde çalışma yapacağız. Bu maddelerden bir tanesi kadına yönelik şiddet konusunda daha önce bir çalışma yapmış olan ve bir rapor yayınlamış olan İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuzun bir sunumu olacak. Kadına ve aile bireylerine yönelik şiddeti incelemek üzere bir alt komisyon kurulmuştu. Bu komisyonun başkanlığını yapan Ankara Milletvekilimiz Sayın Ülker Güzel bizimle. Ben 1'inci maddede kendilerine söz vereceğim. Kendisi sunumunu tamamladıktan sonra da bir soru-cevap, bir istişare şeklinde devam edeceğiz.

2'nci maddede de Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikalarını konuşacağız. Bu konuda da bu mücadelenin bir bütçe boyutunu, kadın sığınma evleri başta olmak üzere yapılan çalışmalar, bunların istatistikî verileri üzerinde Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi çalışmaları hakkında ve özellikle 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun'un uygulama sonuçları ve hâlihazırda devam eden etki analizi çalışmalarının süreciyle ilgili bilgi alacağız. Tabii kadına yönelik şiddetin aile ve toplum üzerine etkileri ve sonuçlarını bugün burada konuşacağız. Aynı şekilde sebepler ve bu alanda alınması gereken önlemler hakkında da Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Kadının Statüsü Genel Müdürümüz Sayın Gülser Ustaoglu -sağ olsunlar, bugün geldiler- bizleri bu konuda ekibiyle birlikte bilgilendirecekler. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünden Genel Müdür Yardımcımız burada. Sayın İdris Deniz ve yine Genel Müdür Yardımcısı Sayın Mehmet Mustafa Nuruan'ın da sunumları olacak.

Ben, eğer Komisyon üyelerimizin bir ilavesi olmayacaksa gündemin 1'inci maddesinden başlamak istiyorum.

Evet, gündemin 1'inci maddesinde İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun kadına ve aile bireylerine yönelik şiddeti incelemek üzere kurulan Alt Komisyonu Başkanı Ankara Milletvekilimiz Sayın Ülker Güzel'e sözü veriyorum.

Öncelikle hoş geldiniz.

Buyurunuz.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, çok değerli milletvekili arkadaşlarım ve çok değerli Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sayın bürokratları; hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Böyle bir önemli konuda bana söz verilmiş olmasından dolayı hepinize, başta Sayın Başkanımıza olmak üzere, teşekkürü de bir borç biliyorum.

Güzel bir konu, üzerinde durulması gereken, özellikle sosyolojik bir konu. Şimdi, efendim, biz İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak kadına ve aile bireylerine şiddetin sosyal, ekonomik ve hukuki yapısının incelenmesi, ulusal ve uluslararası yasal düzenlemelerin gelişimi ve uygulamasının takibi amacıyla 3686 Sayılı Kanun'un 6'ncı maddesinin ikinci fıkrası gereğince Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından bir alt komisyon kurulması kararlaştırılmıştır.

Kadınların toplum içinde ve aile içinde maruz kaldığı şiddet, onların insan hak ve hukuk ilkelerinden gerektiği şekilde yararlanamaması sonucunu getirmektedir. Bu konuda İnsan Hakları İnceleme Komisyonumuza çok çeşitli müracaatlar olmuştur. Bu gerekçeyle Alt Komisyon, devlet desteğinin artırılması, ilgili kuruluşlarla koordineli olarak yeni projelerin geliştirilmesi, alınması planlanan önlemler, kanuni düzenlemeler, uluslararası uygulamalar konusunda çalışmalar yapılmasının faydalı olacağını düşünmüştür.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 2

Bu sebeple, biz kurmuş olduğumuz Alt Komisyonunda şöyle bir başlıkları bir araya getirerek bir plan program çerçevesinde çalışmalarımızı tamamladık. Öncelikle bir, bu incelemenin konusu üzerinde durmak istiyorum, biraz belki derinlemesine olacak ama özellikle durulması gereken bir konu. Tarihi gelişim içinde insanlığın ilk dönemlerinden itibaren, kadının toplum içindeki yeri konusunu incelediğimiz zaman, karı-koca arasında daima bir dayanışmanın mevcut olduğunu müşahade ediyoruz.

O günkü toplumlarda görülen bu dayanışma, özellikle beslenme ve ekonomik ağırlıklı, üretime dönük sosyal ve siyasi hayatta, millî mücadelede ve devlet temsilinde uygulanmıştır. Ancak ilk dönemlerde görülen bu ekonomik, sosyal ve siyasi iş birliği, tarihi değişim ve gelişim içinde ülkelerin sosyal yapısına örf ve adetlerine bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Bu değişim, ülkelerin sınırlarının kaybolması ve dünya ülkelerinin siyasi, ekonomik ve sosyal açılardan birbirlerinin tamamlayıcısı durumuna girmeleri sonucu ortaya çıkmış, dolayısıyla ülkelerin bünyeleri içinde toplum dayanışmasını, kadın-erkek, karı-kocanın hak ve hukuk yapısını değiştirmiştir.

Bugünün dünyasında bilimin, teknolojinin, sanayinin ulaşım ve haberleşme araçlarının süratle değişmesi, gelişmesi, uluslararası her türlü ilişkilerin artarak sınırların kaldırıldığı, ülke ekonomilerinin birbirinin içine girdiği bir düzende, nesillerin küçük yaşlardan itibaren düşünme ve algılama yeteneklerinin gelişmesini tetikleyerek ortaya hak ve hukuk açısından bir dengesizlik çıkarmıştır.

Uluslararası alandaki bu değişim, farklı ülkelerde farklı uygulamaları getirmiştir. Dünya ülkelerinin kadının hakları ve hukuku konusuna verdikleri önem ülkenin toplum yapısı, örf ve âdetlerine göre de farklılık arz etmektedir. Günümüzde dünya ülkeleri süratle demokratikleşme eğilimi içine girmiş ve kadının toplum içindeki pozisyonu, dünya ülkelerinin bu değişimine paralel olarak yeniden yapılandırılmasına çalışılmıştır.

Kadının toplum içindeki rolü ve pozisyonunun artırılması demokratikleşmenin bir sorunu mudur? Daha önceki toplumlarda böyle bir sorun yok muydu? Batı ve Doğu kültürleri, bu konuda aynı tarihi süreci onlar da yaşamışlar mıdır? Bu soruların cevabını düşündüğümüz zaman konunun, erkek ve kadın eşitsizliğinin, demokratikleşmenin bir problemi olarak değil küresel tüketici kitlelerin ögütücü bir unsuru olarak "kendisinin kölesi olan insan" modelinden kaynaklandığını düşünmek mümkün müdür? Eğitimin ve demokratikleşmenin bu süreçteki rolü nedir? Biraz önce söylediğim gibi bu sorulara cevap bulabilmek için çok çeşitli çalışmalar, araştırmalar ve uluslararası alanda bu konuda ortaya çıkarılmış, yazılmış, pek çok yapılmış araştırmaları inceleyerek ve toplumumuz içinde gerçekten bu konuda otorite olan kurumlarla, kamu kurumlarıyla da görüşmeler gerçekleştirilerek bu sorulara cevaplar bulunmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmamızın temel felsefesi ailenin bütünlüğünü, saygınlığını ve devamını sağlamak olmuştur. Bu hedefe erişmenin yolu sadece kanuni düzenlemelerden geçmemelidir. Aile müessesesinin önemini geliştiren bir anlayış çerçevesinde, karı-kocanın, kadın ve erkeğin eğitimi saygı, sevgi, şefkat ve insan odaklı bir kültürün yerleştirilmesini hedef almalıdır. Ayrıca unutulmamalıdır ki kadın anadır ve nesil yetiştirmektedir. Yetişen nesil ise milleti meydana getirecektir. Bu milletin en küçük birimi olan ailenin yapısı ne kadar güçlü, temelleri ne kadar sağlam olursa milletin geleceği olan nesiller de o kadar iyi yetiştirilecektir.

Son günlerde toplumumuzda görülen kadına karşı şiddet ve hak, hukuk konusundaki ayrımcılık uygulamaları bu sosyal problemin kadının insan hakları çerçevesi içinde incelenmesini gerektirmiştir. Nitekim bu haksız ve adaletsiz uygulama, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu tarafından bugüne kadar kapsamlı bir çalışmayla ele alınmamıştır. Ancak, özellikle son dönemdeki Türkiye'nin demokratikleşme ve insan hakları alanında kaydettiği gelişmeler ve örf, âdet ve toplum kültürümüz çerçevesinde etkin bir şekilde mücadele edilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmış ve bu çalışmalarımız tamamlanmıştır.

Çalışmalarımız kamu sektörü, üniversite, sivil toplum kuruluşlarının ve baro yetkililerinin görüşleri alınmak suretiyle tamamlanmaya çalışılmış ve bazı sonuçlara erişilmiştir. İnceleme konusuna yönelik bilgilerden ve tecrübelerden yararlanmak üzere sivil toplum kuruluşları, üniversite öğretim görevlileri, akademisyenler, Adalet Bakanlığı, yargı organları, baro mensupları, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yetkilileriyle görüşmeler tamamlanmıştır.

Şiddete maruz kalmış kadınların şiddet öncesi ve sonrasındaki yaşadıkları zorluklar sebebiyle sığınma evleri sayesinde elde edilen imkânlarla yerleştirilmiş ve bu sığınma evlerine ziyaret gerçekleştirilerek haber verilmeden, oradaki sığınan kadınlarımızın durumlarını daha yakından bir komisyon olarak değil de arkadaşmış, bir ziyaretçiymiş gibi girip onlarla görüşmeler yapılarak problemleri ve bunların çözüm yolları onlardan öğrenmeye çalışılmıştır.

Ayrıca 81 ilin valiliklerine bir yazı gönderilmiştir. Gönderilmiş olan bu yazıyla 2008 ve 2012 tarihleri arasında kadına ve aile içi şiddet kapsamında il sınırları içinde polis ve jandarma merkezlerine intikal etmiş başvuruların istatistiki bilgileri talep edilmiştir ve burada şunu ifade etmek istiyorum ki her ilin kendine göre bazı envanter çalışmaları yaptıkları tespit edilmişse de bu konuda bu çalışmaların çok daha iyi bir şekilde yapılmasına ihtiyaç olduğunu biz gözlemlemiş olduk. Özellikle üniversitelerde ve kamu kurumlarıyla yapmış olduğumuz çalışmaların sonuçlarından size bahsetmek istiyorum, çok

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 3

fazla detaylara girmeden çünkü bütün bu kamu kurumlarıyla yapılan çalışmaların hepsinin detayları raporumuzda yer almaktadır. Arzu edilirse incelendiğinde detay bilgileri elde edilebilir.

Özellikle üniversite hocalarıyla yapmış olduğumuz toplantıda bu konunun evrensel bir konu, evrensel bir problem olduğu üzerinde durulmuştur. Kadına yönelik aile içi şiddet her şeyden önce evrensel bir hak ihlali sorunudur. Yaşam hakkı ihlalinin ötesinde haysiyet ve onura yönelik bir sorundur. Böyle olduğu için her zaman evrensel düzeyde hukuksal düzenlemeler gerektiren bir hak arayışıyla alakalı olmuştur.

Yine bu konu bir zihniyet meselesidir. Kadınların erkeklerle eşit haklara sahip oldukları kabul edilmeden önce ev ve aile içinde kadına yönelik şiddet kamusal düzeyde hukuki bir sorun olarak kabul edilmemektedir. Konu özel bir aile meselesi olarak algılanılmaktaydı. Dolayısıyla, hak kazanma talepleri neticesinde kadına yönelik şiddetin özel bir aile içi mesele olmaktan çıkıp kamusal hukuk niteliği kazanması, bir toplumsal mesele olarak ortaya konulması, öncelikle evrensel düzeyde büyük çaplı bir zihniyet dönüşümünün sağlanmasıyla mümkün olabilir.

Özetle, kadına yönelik aile içi şiddetin nedenlerinin öncelikle bir zihniyet meselesinde aranması gerektiği görülmektedir. Bu zihniyetin kadınları bağımsız bireyler olarak görmeyen, kadınların erkeklerin vesayeti altında yaşaması gerektiğini öngören ve kadınların erkeklere tabi olmasını doğal karşılayan ataerkil bir zihniyet olduğu ifade edilmiştir.

Daha sonra bir kadın hareketi başlamıştır. Ben biraz sonra size tarihî bir çerçevede kadınlara bütün dünya ülkeleri arasında verilen hakların tarihî bir kronolojisini de açıklamak istiyorum. Türkiye'de bu konunun, 1980 sonrası İkinci Dalga Kadın Hareketi tarafından 17 Mayıs 1987'de İstanbul'da gerçekleşen "Dayağa Karşı Dayanışma Yürüyüşü"yle gündeme gelmiş olduğu ifade ediliyor.

Yine aynı kadın hareketini, bundan da önce 1986'da Birleşmiş Milletler Kadınlara Karşı Her Tür Ayrımcılığın Önlenmesi, Ortadan Kaldırılması Sözleşmesi'nin -biliyorsunuz CEDAW'ın- fiilen uygulanması için geniş kapsamlı bir imza kampanyası düzenlenmesi şeklinde görüyoruz. Bu türden dayanışma kampanyalarıyla bir araya gelen kadınların, o zamana kadar işitmeye alışık olmadığımız "cinsel taciz" kavramını da toplumsal söyleme dâhil etmiş ve kadınların bedenlerine, kimliklerine ve emeklerine sahip çıkmaları adına toplumsal bir uyanışın ortaya çıkması için çalışmalara başladığını görüyoruz.

Daha sonra bu kadın hareketleri, çeşitli toplantılarla, 1970'li yıllarda, 1975 yılında, Birleşmiş Milletler bünyesinde "kadının on yılı" şeklinde ilan edilerek çalışmalar ve birlikte karar alma yöntemlerini geliştirmeye çalışmışlardır ve CEDAW Sözleşmesi gündeme gelmesi suretiyle de devletlerin kadın-erkek eşitliği konusunda bağlayıcı kararlar almaları sağlanmıştır.

Ülkemizde yıllarca cinsel taciz "Kol kırılır, yen içinde kalır." diyerek hep bir aile konusu olarak görülmüş, dışarıdan hiç kimsenin karışması istenmemiş ve bu bir aile meselesidir, kimseyi bu çalışmaların, bu şeyin içine alamayız diye düşünülmüş. Tabii bu tamamen bir toplumsal problem diye düşünülüyor. Bunun için bir zihniyet değişiminin belki gerçekten önem kazanması gerekiyor diye düşünüyoruz.

Daha sonra sivil inisiyatif ve devlet iş birliğini görüyoruz, bu tek tek çalışmalardan sonra. Bu sivil inisiyatif ve devlet iş birliği -sizler de çalışmalarınızda daha sonra göreceksiniz- 1990'larda İstanbul'da Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, 1991'de Ankara'da Kadın Dayanışma Vakfı özellikle şiddet meselesine çözümler bulmak üzere kurulmuş sivil toplum kuruluşları olmuşlardır.

Daha sonra 1997'de KAMER, bu bölgede sadece aile içi şiddete karşı değil, tümüyle şiddet karşıtı bir dil geliştirme konusunda çok etkin bir kurum hâline gelmiş, pek çok çabalar göstermiştir. Bu arada Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunun, Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğünün pek çok çalışmalar yaptığını görüyoruz Bunların detaylarına inmek istemiyorum. Hepinizce malumdur.

Ve daha sonra 1998'de 25 Kasım Uluslararası Kadına Yönelik Şiddete Son Gün çerçevesinde Kadın Sığınakları Kurultayı tespit edilmiş. Yani burada yavaş yavaş konu topluma indirgenmiş, toplum içinde sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarıyla bir dayanışma oluşturulmaya çalışılmış ve devletin de bu sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği neticesi gerçekten faydalı adımlar atılmıştır diyebiliriz.

Tabii bu arada aile içi şiddete dair birtakım araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalar üniversitelerin bünyesinde yapılmıştır ancak şunu daha açık bir şekilde ifade etmek istiyorum: Bu çalışmalar, sivil toplum kuruluşlarının yanında üniversitelerimizde akademik yönden ve sosyolojik ağırlıklı, toplumun sosyoekonomik yapısını ortaya koyucu tam bir çalışmanın yapılmadığını ifade ediyor. Bundan sonraki çalışmalarımızda eğer bu çalışmalara, yani toplumun sosyoekonomik bünyesinin envanterinin çıkarılarak üniversitedeki ilmi araştırma ve çalışmalarla bir arada yürütülmesini sağlayabilirsek, birtakım hocalarımızın bu konuda araştırmalar yaparak bizim karar alma mekanizmamızda etken rol oynayabilecek birtakım verileri önümüze koyabilirlerse çok daha sağlam adım atılabilir diye düşünüyorum.

Sonuç olarak, kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerle yapmış olduğumuz bütün görüşmelerin detaylarını sizlere burada anlatarak vaktinizi de almak istemiyorum. Hepsini açık ve net, çalışma çerçevesinde bulunuyor. Yalnız, sonuç olarak, bu görüşmelerin sonucu olarak birkaç noktayı belirtmek istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 4

Kadına yönelik şiddet sorunuyla mücadele için önemli olan ilk nokta, devlet-sivil inisiyatif iş birliğinin, kadın örgütlerinin bağımsızlığı korunarak sürdürülmesidir. İkinci olarak, kadınların erkek desteğine, ön yargısız erkeklerin iş birliğine ihtiyacı vardır. Üçüncü önemli adım, kadın sığınaklarının yerel yönetimlerle birlikte yaygınlaşmasını sağlamaktır. Bu konuya ayrılacak kaynak israf değil, tam tersine toplumun daha verimli hâle gelmesi için önemli bir etkidir ve Türk kadınının toplumsal hayata katılım konusunda çok istekli olduğunu da unutmamak gerekir. Yapılan çalışmalar kadınlarımızın toplum içinde daha söz sahibi olabileme, daha aydın bir kişi olarak, daha saygın bir kişi olarak görülebileme duygusu ve anlayışı içinde olduğunu da yapılan çalışmalarda tespit etmiş bulunuyoruz.

Çok değerli arkadaşlarım, ben size bu çalışmayı yaparken sadece Türkiye boyutlu kalmayalım istedim. Biraz da çalışmalarımızı uluslararası alanda, uluslararası boyutta neler yapılmıştır, acaba gelişmiş ülkelerde durum nedir, az gelişmiş ülkelerde durum nedir, kadına şiddete sosyal açıdan veya ekonomik açıdan nasıl bakıyorlar? Bu konu da bizim çalışmalarımız arasına girmiştir. Birleşmiş Milletlerin ve UNICEF'in bu konuda yapmış olduğu çok çeşitli istatistiki verileri de tespit etmiş bulduk.

Müsaade ederseniz, ben, size Türkiye'deki durumdan önce bahsetmek istiyorum. Kadınıma ne gibi haklar, tarihi gelişimi içinde verilmiş? Bir defa sadece eğitim ve hak konusuna giriliyor tabii. 1843'e kadar uzanıyor. İlk defa Tıbbiye Mektebi bünyesinde kadınlar ebelik eğitimi almaya başlamıştır, sene 1843, o dönemlerde Avrupa'nın içinde bulunduğu tarihi şartları sizler çok iyi değerlendiriyorsunuz diye düşünüyorum. 1847'de kız ve erkek çocuklara eşit miras hakkı tanıyan İrade-i Seniye, yani eşit miras hakkı alma tanınmış. 1856'da köle ve cariye olarak satılıp alınmaları önlenmiş ve bu yasaklanmış. Yine, kadınlara, 1858 yılında mirastan kız ve erkek çocukların eşit pay alma hakları verilmiş, sene 1858. Yine 1858'de kız rüştiyeleri açılmış, kız öğretmen okulları 1970'te açılmış ve 1871'de Osmanlı Medeni Kanunu Mecelle'nin uygulanması için çıkarılan Hukuku Aile Kararnamesi'yle evlilik sözleşmesinin resmî memur önünde yapılması ve evlenme yaşının erkeklerde 18, kadınlarda 17 olması, zorla evlendirmenin de karşısında olunması bir hükme bağlanmıştır

Daha sonra kadınlarımız 1897'de ücretli işçi olarak çalışmaya başlamıştır. Yani kadınlar, üretime, topluma işçi olarak haklarını vermek suretiyle sokulmuş ve 1913 yılında kadınlar ilk defa devlet memuru olarak çalışmaya başlamışlar. 1914'te tüccarlık, esnaflık başlamış ve yine 1914'te hanımlarımız için yüksek öğretim kurumu açılmıştır ve 1921'de karma öğretime geçilmiştir. Yine 1922'de tıp fakültesi eğitimi başlamıştır, 29 Ekim 1923'te cumhuriyetin ilanıyla kadınların kamusal alana girmesini sağlayan yasal ve yapısal reformlar hazırlanmıştır. Yine 3 Mart 1924'te...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Pardon, özür dilerim, böldüm.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Hayır, ben Hocam size kısaca açıklayayım. İnsan Hakları Komisyonu bünyesi içinde bir alt komisyon kurulmuştur. O Alt Komisyon Başkanlığını yaparak ben raporumu hazırlamıştım. Değerli Başkanımız ve heyet üyelerinin, Komisyon üyelerinin daveti üzerine bu açıklamaları yapmak üzere raporum yayımlanmıştır. Yasama döneminin birinci yılında olmuştur bunlar. Bu çalışmaları anlatırken Türkiye'de kamu kurumları, sivil inisiyatif ve toplumun değerlerini, bakış açısını tespit ettikten sonra tarihî bir gelişimle, Türkiye'de ve uluslararası alanda kadının hak ve hukuku nasıl gelişmiştir diye bir kronolojiden bahsediyorum şu anda.

3 Mart 1924'te Tevhidi Tedrisat Kanunu, öğrenim birliği çıkarılıyor ve eğitim laikleştirilerek tüm eğitim kurumları Millî Eğitim Bakanlığına bağlanıyor, kız ve erkekler eşit haklarla eğitim görmeye başlıyorlar.

17 Şubat 1926'da Türk Medeni Kanunu'nun kabul edildiğini ve kadın ve erkeğin çok eşliliği ve tek taraflı boşanmasına ilişkin düzenlemelerin yapıldığını görüyoruz.

1930'da belediyeler yasası çıkarılıyor. Yasayla kadınlara belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı veriliyor. 1930'da doğum izni düzenleniyor birtakım başka haklarla.

Yine, 1933'te kız çocuklarına mesleki eğitim vermek üzere Kız Teknik Öğretim kuruluyor.

5 Aralık 1934'te Anayasa değişikliğiyle kadınlarımıza seçme ve seçilme hakkı tanınıyor. 8 Şubat 1935'te, Türkiye Büyük Millet Meclisi Beşinci Dönem seçimleri sonucunda 17 kadın milletvekili olarak ilk defa Meclise giriyor. Ara seçimlerde de bu sayı 18'e ulaşıyor. Yani, sene 1935.

Daha sonra, kadınları iş hayatına sevk eden, çeşitli -onlar da var ama detaylandırmayayım- üretimde ve istihdamda ve iş hayatında yer alabilmesini sağlayan çok çeşitli kanuni düzenlemeler yapılmıştır. Bunların yanında, 45'te, 49'da, 50'lerde, kadınların...

Mesela, 1950'de ilk kadın belediye başkanı Müfide Hanım Mersin'den seçilmiştir. 1952'de Sağlık Bakanlığı bünyesinde ana çocuk sağlığı hizmetleri vermeye başlanmıştır.

Yine, ilk kadın bakan 1971 yılında atanmıştır.

Daha sonra, 75'te, 85'te, biraz evvel bahsettiğim "Kadının On Yılı" ve CEDAW anlaşmaları gündeme gelmiştir. 1985'te, Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda kadın konusu ilk defa sektör olarak yer almış, plan programda bulunmuştur. Yine, aynı şekilde, üniversitemiz devreye girmişler, kamu kurumları, idari yargı, İçişleri Bakanlığının almış olduğu çok çeşitli düzenlemelerle bugünkü şartlarımız...

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 5

Bugünkü düzenden de bahsedeyim.

1990'da yerel yönetimlerde kadınlarımızı görüyoruz. İlk defa 1991'de bir kadın vali Muğla iline atanmıştır. Aynı şekilde, 1998 yılında Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından kadın konukları, hizmetin tür ve niteliğine dair çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Vergi kanunlarıyla, kadınlarımızın çalışma hayatında yine daha sağlıklı çalışma imkânı elde edebilme şartları geliştirilmiştir. Dolayısıyla, 2005'te, 2006'da yapılan düzenlemelerin hepsi sizlere rapor olarak da sunulmuştur. Böylece, neticede 2009'da Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Kanunu çıkarılarak, 2010'da çıkarılan Başbakanlık genelgesiyle kadınların sosyal ve ekonomik konularının güçlenmesi için iş ve toplumsal hayatta kadın erkek eşitliğinin sağlanması için bir Kadın İstihdamı Üst Kurulu oluşturulmuş ve çalışmalara devam etmişlerdir.

Şimdi, efendim, uluslararası durumdan da biraz size bahsetmek istiyorum.

BAŞKAN – Alt Komisyon olarak bu alanda çözüm önerileri oldu mu, sizin raporunuzda?

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Sonuç kısmında anlatacağım. Yapılması gerekenler ve 20 tane tavsiye kararımız var. Bu tavsiye kararımız...

Şimdi, eğer sizi çok sıkımadıysam, uluslararası alanda yapılan çalışmalardan biraz bahsedip ondan sonra da sonuç bölümüne...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Sonuç kısmı daha önemli...

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Arzu ederseniz rapordan okuyabilirsiniz ama...

BAŞKAN – Sonuç kısmını özet olarak alalım, daha sonra da önerileri alalım.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Evet, verelim.

BAŞKAN – Zaten, basılı olan komisyon raporu üyeler tarafından da detaylı olarak incelenebilir. Bilmiyorum makamlara geldi mi, gelebilir de, sizler de Meclis arşivinden alabilirsiniz.

Teşekkür ederim.

Buyurun Sayın Güzel.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Kadına ve aile bireylerine yönelik şiddet konusunda uluslararası alanda yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu Birleşmiş Milletler çatısı altında yürütülmektedir. Birleşmiş Milletler Güven Fonu teşkil edilmiştir. Bu Güven Fonu 2015 yılına kadar bir vizyon getirmiştir. Bu vizyonla, kâğıt üzerinde verilen sözlerin uygulamaya sokulabilmesi, kadına yönelik şiddete karşı bilgi temelli bir politika yapılması, Birleşmiş Milletlerin küresel, bölgesel ve ülke bazındaki politikalarının güçlendirilmesi ve ülkelere kadına yönelik şiddete karşı strateji uygulamalarında yardım edilmesi hedeflenmiştir.

Ancak, hâlâ uluslararası alanda da kadına yönelik şiddet aynı derecede ciddiyetini muhafaza etmektedir. ABD kongresi için hazırlanan bir rapora göre, kadına yönelik şiddetin ekonomik maliyeti zor da olsa bazı gelişmiş ülkeler tarafından hesap edilmektedir ve bu maliyetler, sağlık ve yasal maliyetler, iş gücü kaybı ve verimlilik azalışından kaynaklanmaktadır. Üzüntü ve acı gibi soyut olayları da hesaba kattığımızda, kadına yönelik şiddetin topluma maliyeti bir hayli fazla olarak görülmektedir.

Birleşmiş Milletlerin bünyesi içinde 2011 yılına kadar 86 ülkeyi kapsayan veri mevcuttur. Bu verilere göre, kadınların yüzde 70'i fiziksel veya cinsel tacize maruz kalmaktadır. 15 ile 44 yaş arasına düşen kadınlarda şiddetin, kanser, trafik kazaları, sıtma ve savaşların tamamının sebep olduğu ölüm ve sakatlıklardan daha fazla ölüm ve sakatlığa sebep olduğu görülmüştür.

Aile içi şiddetin maliyeti Kanada'da 1,16 milyar dolardır. ABD'de 5,8 milyar dolar, Avustralya'da ise yılda 11,38 milyar dolar olarak tespit edilmiştir.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bu çalışmaların tarihî gelişim içindeki detaylarını yine raporda bulmanız... 20'nci yüzyıl başından itibaren uluslararası alanda kadınlar için neler yapılmıştır? Yine, 20'nci yüzyılın içinden günümüze kadar, 2011'e kadar bir kronoloji çıkarılmıştır. Çıkarılan bu kronolojide kadınlara verilen haklar ve yapılması gereken, alınmış olan kararlar açıklanmaktadır.

Fakat, ben size, çok enteresan gelen, özellikle az gelişmiş ülkelerde uygulanan bir iki örnek olaydan bahsettikten sonra sonuç kısmına geçerek, biz Komisyon olarak, ne gibi tedbirlerin alınması gerektiğini ifade ederek konuşmamı tamamlamak istiyorum.

1997 yılında kurulmuş olan bir fon 2010 yılı sonuna kadar 24 ülkede 317 program ve 60 milyon dolar destekte bulunarak çalışmaların yapılmasını sağlamış. Bu çalışmalar üç alanda yoğunlaşmış: Şiddeti önleme. Şiddet sonrası hizmetlere erişim imkânlarının genişletilmesi. Kadına yönelik şiddetin sona ermesi için kanunların, politikaların, eylem politikalarının uygulanması ve güçlendirilmesi.

Şimdi, genç kızlar için bu önleme politikaları neler olmuş, neler uygulanmış, birkaç önemli konuyu da açıklamak istiyorum.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 6

Mesela, genç kızlar için güvenli yerler oluşturulması Zambiya'da uygulanmıştır. Okullarda özel yerler tahsis edilmiştir. Yine, Guatemala'da GPS sisteminden yararlanılarak genç kızların nerede saldırıya uğradıkları, nerelerin güvenli bölgeler olduğu haritalarda gösterilmiştir.

Genç ve yetişkin erkekler sürece dâhil edilmiştir. Özellikle Brezilya, Güney Afrika, Şili, Hindistan ve Ruanda'da uygulanan bir sistemdir. Özellikle, Brezilya'da ve Güney Afrika'da kadına yönelik şiddetin önlenmesi için futboldan yararlanılmıştır.

Brezilya'da düşük gelir grubundan gelen erkeklerin katıldığı dört aylık bir futbol turnuvası "Kadına Yönelik Şiddete Son" başlığı altında yapılmaya başlanmıştır.

Yine, Lübnan'da "Beyaz Kurdele" kampanyası uygulanmış. Bu uygulama 1991'de Kanada'da kadına yönelik şiddet mücadelesine erkeklerin dâhil edilmesi amacıyla uygulanarak 55 ülkeye yayılmıştır.

İngiltere'nin sivil toplum kuruluşu Oxfam'ın desteklediği erkeklerin kadına yönelik şiddet kapsamında düzenlenen aktivitelere dâhil olması Bahreyn, Yemen ve Ürdün tarafından da benimsenmiştir.

Makedonya'da 2008-2011 Aile İçi Şiddetin Önlenmesi Ulusal Stratejisi kapsamında bir poster oluşturularak gençlere ulaştırılması hedeflenmiştir. Bu posterde, 3 erkek sporcu (boksör, hentbolcu ve futbolcu) vardır. Posterde "Erkek adam kadına vurmaz." mesajı yer almıştır.

Hindistan'da bir dakikalık "Kapıyı Çal, Zile Bas" klibi çekilmiş ve televizyonlarda, YouTube'da yayımlanmıştır. Bu klip Hindistan'da 130 milyon kişiye ulaşmış ve 2010 Cannes Film Festivali'nden ödül almıştır. Klip, mahallede maç yapan ve aile içi şiddete maruz kalan kadının sarhoş kocasıyla olan kavgasını duyan gençlerin şiddete maruz kalan kadının evinin ziline basarak kocaya gözdağı vermesi ve utandırması konu edilmiştir.

Bu hizmetler tecavüz sonrası acil tıbbi müdahale ve polis koruması gibi kısa dönemli hizmetleri ve hukuki yardım ile güvenli ev sağlama gibi orta, uzun dönemli hizmetleri de kapsamıştır.

Değerli arkadaşlarım, buna dönük daha birtakım çalışmalarımız ve araştırmalarımızın bilgileri araştırma raporumuzda yer almaktadır. Ben sizlere, Komisyon olarak yapmış olduğumuz çalışmaların sonunda "Neler Yapılmalıdır?" şeklinde bir sonuç bölümünü sizlerle paylaşarak konuşmamı tamamlamak istiyorum.

Bir defa, kadına ve aile bireylerine yönelik şiddetin sonlandırılmasında önemli mesafe kaydedebilmek için bir stratejik eylem planının hazırlanması gerekmektedir. Uluslararası en iyi uygulamaları da gözeterek hazırlanacak bu plan 2012 yılında hazırlanıp 2013 yılından itibaren beşer yıllık dönemler itibarıyla uygulamaya konulmalıdır. Çünkü, bu plan ve program, özellikle bir zincirleme şeklinde devam eden plan ve program yirmi yıllık bir perspektifi içine aldığı zaman, o yirmi yıllık dönemde bir nesil yetiştirmesi ve toplumun sosyoekonomik boyutunun, kültürel boyutunun da dikkate alınmasıyla bu plan ve programa yansıtılarak bir zincir şeklinde geleceğe önemli ilkeleri, prensipleri, hedefleri tespit ederek taşınması mümkün olabilecektir.

Toplumdaki bu sosyal problemin çözümü için bir yol haritası olan bu plan kapsamında yıllık programlar hazırlanarak ilgili kurumların sorumlulukları belirlenmelidir. Eğer ilgili kurumlar tespit edilmezse, sorumluluk verilmezse koordinasyon yeterli olmayacaktır. Bu koordineli çalışmanın bir ayağı kırık olabilir. Mutlaka sorumlu kurumlar tespit ediliyor. Bu kurumların koordineli çalışma kurumlarının da tespit edilmesi gerekir. Böylece, belki 2023 vizyonu bu plan ve programla daha yerine oturabilir.

Toplumun temelini teşkil eden aile müessesinde görülen çözülme ve zayıf toplumsal çözülmeye sebep teşkil edecektir. Kadına karşı şiddet ve aile içi şiddet konusu her ne kadar çözüm getirilmesi gereken önemli bir toplumsal problem ise de burada dikkat edilmesi gereken en önemli husus aile müessesesinin korunmasıdır.

Milletimizin geleceği, örf ve âdetlerimizin gelecek nesillere intikalinin sağlanması açısından çocukları yetiştirmekle yükümlü olan aile fertlerini birbirlerine yabancılaştıracak, kadın ve erkeği aileden uzaklaştıracak, dolayısıyla, aile yapısını bozucu ve sonucunda aile fertlerini yalnızlığa sürükleyecek uygulamalardan kaçınılması gerektiği tavsiye edilmiştir.

Aile fertlerinin eğitimi önemlidir. Ancak, bu eğitimin temelinde, değer yargılarının geliştirilmesi, vicdani ve ahlaki karakterlerin sağlamlaştırılması, ekonomik gücün artırılması, tatmin edici iş imkânlarının temini ve geniş dünya görüşünün verilmesi hedef alınmalıdır.

Karı ve kocanın ekonomik refah seviyelerinin yükselmesi, birlikte meydana getirdikleri aile müessesesinin dağılmasında etken bir faktör olmamalıdır. Refah arttıkça huzur ve mutluluğun artacağı düşüncesinin eğitimini vermek gerekmektedir.

Aile içinde kadın dışında şiddete maruz kalan diğer aile bireyleriyle birlikte projeler hazırlanmalı, şiddet uygulayan koca ile diğer aile bireylerini bu yola sevk eden sosyal, psikolojik ve ekonomik faktörlerin tespiti gerekmektedir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 7

Basın ve medya kuruluşlarının basılı ve görsel yayınları ile aile bireylerinin eğitilmesi konusundaki yayınların kaliteleri üzerinde hassasiyetle durulmalıdır. Birleştirici, yapıcı, birlik ve beraberliği teşvik edici, ahlak ve vicdani duyguları ön plana çıkarıcı, yanlışlıkları düzeltici, eğitici, öğretici yayınlar...

Yine, ailemizin korunması ve şiddetin azaltılması için ana sınıfından itibaren başlayacak bir eğitim ve hukuk fakültelerinin ders programlarına konulacak "kadının ve aile fertlerinin insan hakları" dersleriyle konuya duyarlı hâkim, savcı ve avukatların yetiştirilmesi sağlanmalıdır.

Kadınlarımız toplumumuzda özellikle örf ve âdet uygulamaları sebebiyle karakola müracaat etmekten kaçınmaktadırlar. Bu sebeple, sorunlarını çözebilecek bir ön mekanizma tesis edilebilir.

Yine, aile birliği ilkesinden hareketle, kadın koruma altına alınırken, şiddet uygulayan erkeğin hiçbir psikolojik ve sosyal telkine tabi tutulmadan mahkeme önüne çıkarılması problemini çözmeye, konuyu yerinde çözmeye... Çünkü, karakola gitmek onlara çok büyük zül gelebiliyor. Şiddeti daha doğmadan önlenmek üzere neler yapılabilir?

Emniyet ve yargı teşkilatlarında stratejik bir yapılanmaya ihtiyaç kamu kurumlarıyla yapmış olduğumuz çalışmalarda tespit edilmiştir. Kadına yönelik şiddetin başvuru noktası burada önem arz etmektedir.

Karakol ve mahkeme süreci başlamadan önce, aile müessesesinin yüceliği ve devamlılığını korumak için kurulacak olan ön mekanizma, sosyolojik ve psikolojik desteklerin sağlanması açısından önem arz etmektedir.

Yine kamu kurumları tarafından, aralarında sağlıklı bir iş birliği mekanizmasının kurulması gereklidir. Kamu kurumlarımız bu iş birliği mekanizmasını kuramadıkları takdirde, her kamu kurumu "Ben söz sahibiyim." derse olmuyor. Adalet Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Emniyet Genel Müdürlüğü yani İçişleri Bakanlığı mutlaka birbirleriyle koordineli çalışma mecburiyetinde olan bakanlıklardır. Tabii, bu arada, toplumun sosyokültürel yapısının bunlar tarafından çok iyi bir şekilde envanterinin çıkarılarak bildirilmesinde de fayda görüyorum. Yani, sağlıklı bir veri akışının yapılması...

Yine, birçok ekonomik gelişmişlik açısından ülkemizden çok daha geride bulunan birçok ülkede bu konularda çok kapsamlı ve gelişmiş ulusal eylem planları uygulanmaktadır. Bunlarda incelemeler yaparak bunları ortaya çıkarmak, eksikliklerimizi görmek, fazlalıklarımızı onlarla paylaşmakta fayda vardır diye düşünüyorum. Evlilik öncesinde eşlerin evlilik ve eş olma sorumluluklarının verileceği bir sosyal politika, bir eğitim politikası mutlaka uygulanmaya çalışılmalıdır. Burada mutlaka toplumun daha refah, daha mükemmel bir hâle gelebilmesinde kadın ve erkek mutlaka bunların eğitim, eğitim, eğitim, olmazsa olmazları budur. Ama, bunun yanında zihniyet dönüşümünü sağlayacak -ki en önemli etken, faktör bu olacaktır- yapılanmanın sağlanması ve yan birtakım destek hizmet kurumlarının göz ardı edilmemesi gerektiği düşüncesindeyim.

Sözlerime burada son vermeden önce, katılmış olduğum uluslararası bir toplantıda -Fransa'da, Paris'te yapılmıştı. Dünyadaki ülkelerin kadından sorumlu bakanlarının katıldığı bir toplantıydı. Her ülke bakanı kendi ülkesindeki uygulamaları gündeme getirerek toplantıyı yürütmüşlerdi- Fransız bakanın söylemiş olduklarını sizlerle paylaşmak istiyorum. "Dünya ülkeleri içinde kadına şiddetin en fazla olduğu ülke Fransa'dır. Biz bunun temellerini araştırdığımızda aile müessesesinin olmadığından dolayı bunun gerçekleştiğini gördük, tespit ettik. Evlilik dışı çocuklar doğmakta, evli olan aileler kısa sürede boşanmakta ve ortada kalan çocuklar, sefil olan erkek ve kadın ama en fazla sıkıntı çektiğimiz konu çözüm getirmede, çocukların eğitimi ve çocukların psikolojik yapılarıdır." dedi. Bunlara çözüm getirmek için el birliğiyle çalışmamız gerekiyor. Yani, toplumun sosyolojik yapısını ileriye yanlış şekilde taşıyan genç nesillerin rehabilite edilmesi konusu.

Ben hepinizi saygıyla selamlıyorum. Böyle bir fırsatı verdiği için Sayın Komisyon Başkanımız ve üyelerine teşekkür ediyorum. Hepinizi sıktıysam, konuşmalarım belki uzun oldu... Bu konu üzerinde ne kadar konuşulursa azdır diye düşünüyorum çünkü toplumumuzun temeli kadındır. Mutlaka saygı ve sevginin o ailede olmasını sağlamak mecburiyetindeyiz. Kadına şahsiyeti kazandırmak mecburiyetindeyiz. Sadece erkek değil, kadın da onurlu, gururlu ve ayakları yere sağlam basan bir kadın olarak eğitimde, üretimde ve onun bu konulardaki istihdamını sağlayıcı, ekonomik imkânları verici çalışmalarını yapmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Saygılarımı sunuyorum hepinize.

BAŞKAN – Ben, Ankara Milletvekilimize, Değerli Ülker Güzel'e bu sunumu için çok teşekkür ediyorum.

Şimdi Komisyon üyelerimize bu sunum üzerinde görüşlerini ya da varsa sorularını almak üzere sırayla söz vereceğim.

Buyurunuz Sayın Güven.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Öncelikle, bu konu gerçekten önemli bir konu ve bu konuda bize anlattıklarınız için çok teşekkür ediyoruz.

Benim kafama bir iki soru takıldı, kaçırılmış da olabilirim, anlatmış da olabilirsiniz. Kadına şiddet olaylarının yoksullukla ilişkisi araştırıldı mı, var mı veya ne ölçüde? Çünkü, zaman zaman şahit olduğumuz olaylarda son derece yoksul

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 8
olduklarını görüyoruz. Hani, ülkemizdeki durum ne ölçüde? Bu konuda bir çalışma veya araştırma yapıldı mı bu süreç içinde?

Bir de yurt dışında yaşayan vatandaşlarımızın arasında yine şiddet olayları, kadına karşı şiddet olayları ne ölçüde? O konuda da bir çalışma yapıldı mı? Çünkü, özellikle yurt dışında çocuk evliliklerin çok olduğu belirtildi ziyaret ettiğimiz birkaç ülkede. Özellikle Anadolu'da yine yoksulluk nedeniyle ya da yurt dışında yaşasın diye çocukları gönderdikleri ve evlendirildikleri belirtiliyor. Bu durumda nasıl bir çalışma var veya yoğunluğu, sıklığı ne ölçüde? Bu konuda eğer varsa çalışmanız...

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Güzel.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Efendim, ben fazla detaya girmek için... Sizlerle paylaşmayı arzu ederdim tabii ama zaman ve şey açısından dar tuttum konuyu, fazla zamanı almamak için.

Bu uluslararası incelemelerde ülke ülke var. Mesela, Nepal, Uganda, Kamboçya, Mısır, Ürdün, Fas, Peru, Belarus, Sri Lanka, Marshall Adaları, Endonezya, Zambiya, Mozambik, Burundi, Hindistan, İngiltere, Amerika, Kanada, Tunus, İsveç, Belize raporda açıklanıyor. Ama, biraz önce yoksullukla ilgili sorunuz gerçekten önemli bir nokta bence. Genelde “Yoksulluk geçimsizliği ve aile içi şiddeti artırır.” şeklinde bir görüş vardı. Bu ülkeleri incelediğimiz zaman, çıkan neticede, sanki kalkınmış ülkelerde, gelişmiş ülkelerde daha fazla şiddet, daha fazla problem, sosyal problem olduğu gözlemlendi. Acaba, az gelişmiş ülkelerde, fakir ülkelerde, biraz önce bahsettiğim gibi “Kol kırılır, yen içinde kalır.” tabiriyle ve birtakım örf, âdet ve gelenekleri sebebiyle, âciz kalmış olmaları sebebiyle, cahillikleri sebebiyle, ezilmişlikleri sebebiyle mi şiddet olayları daha az gündeme getiriliyor, araştırmalara ters yansıyor? Bu konuda kesin bir bilgim yok.

Gelişmiş ülkelerde, ekonomik yönden kalkınmış ülkelerde, işte biraz önce bahsettiğim gibi, daha fazlaymış gibi görülüyor.

Şimdi, arzu ederseniz, raporda var, zamanınızı almayayım. Yoksa önemli bir noktadır, katlıyorum size. Bu boyutta bir çalışmayı daha derinlemesine götürmek mümkün olabilir. Gerçekten uluslararası boyutların daha detaylı incelenmesi... Ama, onlarda da sağlıklı bir veriye ulaşmak zor olabilir. Bu sebeple, bence, önce biz kendi ülkemizde çok ciddi bir veri tespiti, taban tespiti yapmalıyız. Bu çok önemli. Bununla ilgili bakanlıklar görev alabilir; Komisyonumuz bu konuda, bu veriyi, bu envanteri yapabilme konusunda mutlaka destek olur. Doğru bir yöntem olabilir diye ben kendi kanaatimce düşünüyorum.

Rapor da var, buyurun.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum Sayın Güzel.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Sayın Başkanım, bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun.

HÜLYA GÜVEN (İzmir) – Teşekkür ederim.

Yani benim sormak istediğim, yabancı ülkelerdeki durumdan ziyade yabancı ülkelerde yaşayan, Almanya'da, Fransa'da, işte, İngiltere'de Türklerin durumuyla ilgiliydi; o konuda bir çalışma yapılmış mı diye öğrenmek istemiştin.

BAŞKAN - “Yurt dışında yaşayan Türklerin üzerinde yapılan bir çalışma var mı?” diye soruyorsunuz.

Buyurun.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Tabii, benim raporumda yapmış olduğum çalışmada, üç ay içinde tamamlanan bir rapordur. İlk yasama dönemimizin başında, ilk sene yapılmış bir çalışmaydı. Bu kadar detaylarla –önemli bir konudur bahsetmiş olduğunuz da- yetkili bakanlıklarımız zannediyorum bu konuyla ilgili çalışmalara başlayabilirler. Belki Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız yapmış olabilir bu konuda ama benim çalışmamda yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarımızın durumuyla ilgili zaten bir istatistiki veri almamız da söz konusu olmadı. Özel bir çalışma yapılabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Aslında belki çok akademik yönü olan bir rapor hazırlamışsınız, tebrik ediyorum. Bunu biz alıp daha detaylı inceleyebilmeyi çok arzu ediyoruz.

Benim sormak istediğim, sizin bir tespitleriniz var o dönemde yapılmış. İnsan Hakları Komisyonunun altında da olsa, o dönemden bu yana gene Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün elimizde şu anda birtakım verileri var. Onlar da çalışmış, şimdi biz de çalışacağız. Bazı şeylerin tekrar olmaması anlamında ve belki de çok o dönemde yetersiz bulduğunuz ya da kendinizin çok tatmin olmadığı “İmkân olsaydı daha şunlara bakacağım.” dediğiniz konular var mı? Biz şimdi yöntem belirleme aşamasındayız, henüz çok yolun başındayız. Bu bir.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 9

Bir de özel bir konu var çok yer ettiğini görmüyorum. Zannediyorum 2010 yılından sonra Türkiye'nin gündemine çok hızlı ve çok yükselen bir trendle oturdu. Belki sizin ilk yılınızda, yasama yılında o kadar gündemde değildi ama bu özellikle bilişim anlamındaki sosyal paylaşımlar, sosyal birtakım iletişimler toplumumuzun kültürel yapısıyla bir anda çok oturmadı. Yani dışarıda hayatında bir erkeğe “Merhaba.” diye karşılıklı selam vermemiş olan bir ailedeki bir bayanın, işte, eşi akşam eve gelince belki eşinin karşılıklı okey masalarını bilgisayarda kurmuş oynuyor olmasından, herhâlde bunlar çok, bir anda toplumda şok etkisi yarattı. Gene buna benzer uzatmak mümkün. Bununla ilgili bir çalışmanız oldu mu? Yani şiddete neden olabilmesi açısından bunu değerlendirmiş miydiniz?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Bu ikisi de gerçekten çok önemli. Özellikle bugüne kadar yapılmış çalışmalarda eksik kalmış olanları bu Komisyonun tamamlaması çok anlamlı olacak.

Buyurun Sayın Güzel.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Değerli arkadaşşıma ben de katılarak şu cevabı veriyorum: Aslında mükerrerlik yani bir çalışmaya başladığımız zaman belki süre uzun sürer ama dört başı mamur tam bir çalışmayı ortaya koyabilmek için süreyi düşünmeden bu çalışmayı tamamlamak en doğru yöntemdir. Ama bizde olmadı. Bu gerçeği ifade etmek istiyorum.

Biraz önce söylediğim gibi devletin kamu kurumları bünyesi içinde, Başbakanlık bünyesi içinde, önce Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesi içinde kadımla ilgili bir kronolojiyi çıkarınca görüyoruz. Sonra Başbakanlık bünyesi içinde kadının statüsünün düzenlenmesi şeklinde bir genel müdürlüktü. Daha sonra bakanlık kuruldu, daha sonra Meclisimizde bu tip kadına yönelik şiddeti araştırma komisyonu, İnsan Hakları Komisyonu bünyesi içinde. Şimdi Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonumuz, şimdi de bu şekilde böyle bir komisyonu kurduk.

Aslında, ben bu duruma üzülüyorum. Neden üzülüyorum? Her sene yeni bir şey yapmak yerine bütün kurumlarıyla, bütün mekanizmalarıyla oturmuş bir müesseseyi çalıştırsak bu mükerrerlikler olmaz diye düşünüyorum. Koordinasyon çok önemli bir şey. Bu koordinasyonu ve sorumlulukları yürütebilmek için de birlikte çalışmak, hedefleri birlikte tespit etmek. İşte, bunun için ben plan ve programdan bahsetmişim. Zannediyorum Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığımız bu eylem planını oturtular. Açıkladıkları takdirde herhâlde öğreniriz. Bu plan ve program çerçevesinde bu koordineli çalışmayı gerçekleştirebiliriz. Şu anda Komisyonumuz açık kalan bu hususları gerçekleştirebilir. Bu şekilde yapılanları, yapılamayanları ve yapılması gerekenleri el birliğiyle geleceğe taşıyabilirsek çok daha iyi olur diye düşünüyorum.

Bir envanter çalışması şart, yurt dışı, ülke içi, uluslararası alanda. Ama şunu da ifade edeyim: Birleşmiş Milletler bile âciz kalmış. Onların dahi verilerinde çok detaylı bilgiler yok. Onları ciddi boyutta karıştırdım ama çok ciddi verileri elde edemedik. Sadece “Ben fon kurdum, bu fondan şu yardımı yaptım, sen ülke olarak şöyle bir proje uygula, al bu fonu kullan.” diyor. Olmamalı işte çünkü o devletin, o ülkenin, o halkın bir sosyolojik kültürel yapısı vardır. Acaba bunu nasıl görüyoruz? Yani ülkelerin bir sosyokültürel ekonomik yapılarının bu çerçevede konması lazım. Kadının, erkeğin, bu aile müessesesinin geleceğe taşınması ve toplumda bir en küçük birim olarak kalabilmesini sağlam oturtabilmesi için alması gereken tedbirler vardır, önlemler vardır. Farklıdır, ülkeler açısından birbirinden farklıdır.

Onun için tabii bizim yurt dışına giden işçilerimiz, vatandaşlarımız anlaşmada ayaklarının yere basmasında zaman geçiyor. Kolay değil farklı bir topluma ayak uydurabilmek.

İkinci sorunuz bilişimle alakalı. Tabii efendim, o kadar süratli bir değişimin içindeyiz ki bizler bile ayak uydurmakta zorlanıyoruz. Yani bir zamanlar ben bürokraside bilgisayar öğrenmeye çalışırken benim 5 yaşındaki torunum elindeki o bilgisayarı çok rahat kullanabiliyor. Yani bu değişimin içinde birtakım sosyal ve kültürel problemlerimizi çok iyi değerlendirmemiz gerekecek. Hızlı bir beyin akışı gerekiyor galiba.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani bunun da incelenmesi gerektiğini düşünüyorum.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Evet, kesinlikle. Bu iletişimin kopardığı hızlı değişimin... Bakıyorum, ailede herkesin elinde birer telefon, herkes elindeki telefonu karıştırıyor. Hâlbuki biz sohbet ederdik, problemlerimizi anlatırdık, ailemizle bunları paylaşırdık. Üstüne televizyon, medya giriyor. Medya çok önemli. Medyanın programlarının kalitesi çok önemli. Yani toplum öyle bir etkileşim altında kalıyor ki bu bocalama normal diye düşünüyorum ama tabii ilim adamları, ben bu konuda ihtisas sahibi değilim ama, böyle olması gerektiği şeklinde düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Toprak, buyurun.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Ben de Ülker Hanım’a teşekkür ederim. Şimdi, ilk toplantıda yaşımı herkese ilan ettiniz, en yaşlı üye olarak beni başkan seçtiniz ya.

BAŞKAN – “En kıdemli.” dedik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 10

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Şimdi, yaşla birlikte şöyle bir şey oluyor insanda, zaman dar. Dolayısıyla da sorunları ne kadar çabuk halledebilirsek o kadar iyi. Zaten ben de böyle bir acelecilik vardı, yaşla daha da azalıyor. Onun için, benimkiler sorudan ziyade Ülker Hanım'ın konuşmasından çıkarsadığım birkaç tane önemli noktayı kayda girsin diye söylemek istiyorum çünkü ileride belki yazacağımız raporda bunları gündeme getiririz.

Bu Acil Eylem Planı meselesini ben de yıllardır söylüyorum, geçen sefer de bahsetmişim, “Beşer yıllık.” dedi. Öyle mi yapılır, yıllık mı yaparız, on yıllık mı, bunu düşünüyoruz ama yazacağımız raporda muhakkak böyle bir önerimiz olması gerektiği kanaatindeyim ben ve bununla bağlantılı olarak önerdiği başka bir şeyi çok önemli buldum. Bu Ülker Hanım'ın verdiği -hangisiydi bilmiyorum, Brezilya'ydı galiba, emin değilim- genç erkekleri bu işin içine dâhil etmek. Şimdi, bu gerçekten önemli. Yani mesela diyelim ki, atıyorum, bir yıllık bir Acil Eylem Planı ve bir şey kadına karşı şiddetle mücadele yılı ilan edecek olsak o yıl içinde liseli ve üniversiteli genç erkekleri harekete geçirmek, bunların da katılacağı programlar yapmak, hem derslerde hem ders dışında falan, çok etkili olabilir diye düşünüyorum. Yani bunu ciddi bir biçimde nasıl yapabiliriz, düşünelim. Erkekleri, özellikle genç erkekleri buna katma meselesinde belki ordudaki erkekler de bunun bir parçası olabilir.

Aynı şekilde posterlerin de ben önemli olduğunu düşünüyorum. Kadın-Erkek Komisyonunda bir ara böyle posterler yapalım dedik ama verdikleri firma vallahi baktığımızda hiçbir şey ifade etmeyen, karanlık karanlık bir şeyler yaptı. Yani bu posterlerin dünyada örnekleri var. Mesela, Birleşmiş Milletlerin yaptığı insan hakları posterleri falan, çok ilginç örnekler var. Gerçekten de bunu iyi bilen birtakım şirketlere ve sanat insanlarına bu posterleri yaptırıp okullara, üniversitelere, işte otobüs duraklarına, metroya, neresiyse, buralara asmanın ben önemli olduğunu düşünüyorum.

Ana sınıftan itibaren dersler –bence bu da çok önemli- ve de hukuk fakültesinde. Bu da hep söylediğim bir şey. Yalnız o derslerin içeriğinin de ne olacağı son derece önemli. İnteraktif olması, sınıf ortamında tartışılabilmesi.

Yani uzatmak istemiyorum ama geçenlerde bir Fransız filmi seyrediyordum. Mesela, üniversiteli öğrenciler sınıfta öğretim üyesiyle aşklarını, korkularını, bu tür şeyleri konuşuyorlar. Önemli bunlar sınıf ortamında çocukların bu tür dertlerini dile getirebilmeleri. Bu tür interaktif bir eğitimi nasıl sağlayabiliriz ve bunu nasıl önerebiliriz Millî Eğitim Bakanlığımıza, bunu da düşünelim derim.

Yayınların içeriği konusunda Ülker Hanım'a katılmıyorum çünkü bana birazcık böyle sansür ve denetleme gibi geldi. Yani zaten ben RTÜK'e de karşıyım. Dolayısıyla da bu tür şeylerin denetlenmesi kanaatinde değilim ama medyadan tabii ki yararlanabilir kamu spotları kanalıyla. Yani başka kanallar veya işte normal olarak herhangi bir kanal ne yayınlarsa yayınlar da ama bu meseleye yönelik olarak kamu spotları önemlidir.

Aynı şekilde mesela devlet şey verebilir, bu konuyla ilgilenecek, ilginç filmler yapabilecek insanlara teşvik olarak fon sağlayabilir ya da diziler yapacak insanlara vesaire. Yani bunların hepsi bu meselenin çözümü için bence önemlidir. Kayda geçsin şimdiden diye bunu söylüyorum. Ama raporda bunları tekrar böyle kayıtlara bakıp da gözden geçirelim derim. Yani biraz daha biz buradaki tartışmalarımızı, genel kanaatlerimiz yerine, bu tür bence sorunu çözmeye yönelik görüşlere yöneltirsek daha etkin çalışabiliriz çünkü hakikaten de zamanımız korkunç dar.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Toprak.

Böylece, öneriler bölümündeki söz hakkınızı da peşinen kullanmış oldunuz.

Buyurun Sayın İsmet Uçma.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Sevgili arkadaşlar, hepinizi sevgiyle selamlıyorum.

Ülker Hanım'ın aktardığı bilgiler ve yaptığı sunum gerçekten hepimiz için çok yararlı olmuştur. Bunda hiç kuşku yok. Değerli arkadaşlarımızın ilave ettikleri de öyle. Özellikle Burhan Bey'in bıraktığı yerden devam etmek gerekiyor.

Hep birlikte anılmaya değer bir iş yapalım diyorum sevgili arkadaşlar ve bir Rönesans yapalım hakikaten, ezber bozalım ve Türkiye modeli dünyaya örnek olsun. Örneğin, basit bir örnek vererek size, bunu nasıl başlatabiliriz örneklemek için söylüyorum. Yıllarca katıldığım bir panelde söylemişim. Hiç kimsenin aklına hayvanların veya bitkilerin erkeğinin mi, dişisinin mi önce yaratıldığı gelmemektedir ama insan söz konusu olduğunda hangisinin önce yaratıldığı ve hangisinin ötekinden üstün olduğu konusunda geliştirilen çok yanlış otantikler var. Şimdi Tevrat kaynaklarına gittiğinizde siz zaten hanımefendiler olarak potansiyel olarak suçlusunuz, bizde uydurma hadis kaynaklarına gittiğinizde potansiyel suçlusunuz. Siz bizi kandırdınız, siz bize ilk günahı işlettiniz. Yani insanlığın daha sonraki hayatta helak olmasının müsebbiplerisiniz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Müslümanlıkta yok ama biliyor musunuz onu?

İSMET UÇMA (İstanbul) – Asla yok tabii Sevgili Hocam. Hocamla gayet iyi anlaşıyoruz biz her konuda.

Şimdi, sevgili arkadaşlar...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Birlikte o elmayı koparmaya karar veriyorlar benim bildiğim Müslümanlıkta.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Ama işte siz ayartmışsınız Sevgili Hocam.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 11

BAŞKAN – Hocam rica ediyorum. Usule çok riayet edersek zamanı verimli kullanırız.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Şimdi, ben diyorum ki bu zamana kadar bu konuda Başkanım -bunları öneriler bağlamında da söylüyorum- çok şey yazıldı, çizildi, söylendi, kategorize edildi. Bakınız, samimi kanaatim şu: Bunu polisye tedbirlerle... Mesela, biz bunu uluslararası camiada nalojistik buluruz ekonomik boyutuna ilişkin, yargısal boyutlarına ilişkin; ulus içinden ve ulus dışından bulabiliriz. Ama arkadaşlar olayı doğru tespit etmek lazım. Şu kadın-erkek ayrımından kurtulmamız lazım. “Hangisi üstündü, önce yaratıldı, sonra yaratıldı?” olgusundan bir kurtulmamız lazım. Hangisi daha çok günaha, şerre ya da iyiliğe, kötülüğe meyyal konusundan bir kurtulmamız lazım.

Bakınız, eğer biz bunu başlatabilsek, bu ayrımcılığı ortadan kaldıracaksak öyle zannediyorum büyük bir Rönesans’la başlamış oluruz ve Türkiye’yi herkes örnekler diye düşünüyorum.

Şimdi, bir de yapmamız gereken -Ülker Hocam da onu ifade etti zaten- çağın trendleri var. Tarım toplumunun trendleri farklı. Tamam, envanterlerin hepsini toplayalım. Sanayi toplumunun trendleri farklı, modern toplumların trendleri farklı. Şunları ayırık düşünemeyiz bu ana felsefemizi ortaya koyarken: Yani iletişim, bilişim, teknoloji, özgürlükler ve kültür yönetimi bir bütün olarak ele alınmalıdır. Bir kampanya başlatılacaksa bu bütünlük içinde yapılması gerekir.

Mesela, biz kızlarımızın eğitimi, öğretimi için, işte kız-erkek diye de orada mecburen cinsiyet ayrımı yapıyor, tesmiye edilirken yapılıyor ama bundan kurtulmak gerekiyor. İşte “Haydi Kızlar Okula” kampanyaları büyük başarıyla sonuçlanmış. Biz buna ilişkin yani kadın ve erkek ayrımı olmaksızın kadın kardeşlerimize ilişkin ciddi bir kampanya başlatabiliriz ama temel felsefesini oturtuktan sonra. Diğerleri Sevgili Başkanım, o kadar çok ki, yabancı yayınlara bir girin, bu konuda yazılmış dünyaca makaleler var hakikaten akla hayale gelmedik. Bizim burada özel, özgün bir filozofiyeye ihtiyacımız var, bir Rönesans’a ihtiyacımız var. Bizim Komisyonumuz bunu başarabilir. Bunun yolu da bu ayrımlardan kurtulmak ve ayrımları yok sayarak -daha doğrusu olması gereken o, asıl ana kaynaklarda olması gereken o- sonra oluşan otantiğin içinden kadını ve erkeği bir sıyrıp almak.

Samimi kanaatimi sizlerle paylaşıyorum, bana alınmayacağınızı umuyorum. Fiziki gücünüz yetse siz erkekleri daha çok döversiniz mesela diyelim. Bunlar ayrıca konuşulması gereken şeyler, ayrı bir şey o. Demek ki ana konu bu değil. Sonra ne yapacağız? Sonra da toplum geliştikçe, eğitildikçe, Hadariliğe doğru kaydıkça, Medine-i Fazıla’ya kaydıkça, Bedevilikten kurtuldukça bu sorunlar çözülecek.

Dolayısıyla arkadaşlar, şimdilik teklifim, önerilerim bunlar. Ama ben diyorum ki gelin, hep birlikte bir yeni başlangıç yapalım madem bu Komisyonun bir işlevi olacak. Zaten hepimizin gayreti o, çok da değerli katkılar veriyorsunuz. Her birerlerimiz bu gayret içindeyiz. Gelin, biz bunun ajandasını yeniden oluşturalım. Dünya da Türkiye’deki bu modeli alsın, örneklesin.

Ben çalışmalarımızın verimli olmasını diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. Sağ olun.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Yüceer.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Teşekkür ediyorum Başkan.

Sevgili Komisyon üyeleri, konuklar; hepinizi sevgiyle selamlıyorum ben de.

Geçen haftaki toplantıdaki –tabii, ben, öncelikle usul üzerinde konuşmak istiyorum- konuşmalara aslında birazcık muhalefet etmişim yani sandım ki hiç konuşmayacağız, araştırmayacağız ama bugünkü toplantının sonucunda da işte açıkçası biraz korkmaya başladım. Şöyle ki: Usul açısından zamanı verimli kullanmak adına katılımcıların konuşmalarını sınırlamayı –on beş dakika- muhakkak anlatacak, konuşacak çok değerli çalışmalar var ama Komisyonumuz bir hedefe yöneldi ve kilitlendi kadına şiddetin sebepleri ve çözüm önerilerinin bir an önce hayata geçirilmesine dair. Hani bu minvalde Komisyona katılımcıların süresinin sınırlanması ve soruların toplu hâlde alınması, cevapların da belki bu nispette sınıflandırılması ve sınırlandırılmasını öneriyorum işin açıkçası.

Ülker Hanım’a çok teşekkür ediyorum sunumu için. Ancak tabii ki İnsan Hakları İnceleme Komisyonu içinde özellikle kadın ve aile bireylerine yönelik şiddet alt komisyonu kurulmasından gerçekten ben çok mutlu oldum böyle bir komisyon kurulduğu için. Çünkü hep eleştiriyoruz. Bulduğumuz her ortamda, Parlamento dâhil, medya dâhil, diğer sosyal alanlar, sivil toplum kuruluşlarında kadınlara yönelik şiddet, cinayet, her türlü cinsiyet temelli ayrımcılık bizim için, hep söylüyoruz, en önemli insan hakları ihlali diye ifade ediyoruz. Ama bu toplantıların içeriğine baktığımızda yani işte ifade özgürlüğü olsun, demokrasi olsun tartışmalarının çok yoğun yapıldığı alanlara baktığımızda Parlamento da bunun içindedir, bunda öz eleştiri de yapmak lazımdır diye düşünüyorum. Bu konuşmalara baktığımızda asla önemsiz değil diyemeyeceğim ama nüfusun yarısını oluşturan kadınlara yönelik uğratılan insan hakları ihlali maalesef görmezden geliniyor. Yani bu bütün alanlarda böyle, her yerde öyle.

Dolayısıyla bu Komisyon altında bunun kurulması çok önemli. Ama sorum şu size: Bu Komisyon çalışmalarında söylediğim bu alana dair somut, sonuç alıcı adımlar atıldı mı? Hani bu tartışmaların içinde “Ya, kadınlar, kadın hakları

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 12
ihlallerinden de hani yapılması için, konuşulması için en azından, ifade edilmesi için somut adımlarınız oldu mu ya da hayata geçirebildiğiniz adımlar?” diyeceğim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Güzel.

ÜLKER GÜZEL (Ankara) – Değerli arkadaşşıma teşekkür ediyorum. Kanun gereği bizim Komisyonumuzun herhangi bir yaptırım görevi yok. Sadece tavsiye mahiyetinde bazı konuları gündeme getirebiliyoruz. Bu tavsiye mahiyetinde görüşlerimiz de değerlendirme ve sonuç bölümünde açıklanmıştır. Gayet kapsamlı bir şekilde yapılmıştır. Ancak biz bu işin esas icra organı olan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve diğer bakanlıklarımızla iş birliği üzerinde özellikle durduk ve tahmin ediyorum Bakanlığımız bu çalışmalarını ve bu tavsiyeleri bizlerle de, sonra çeşitli toplantılarda bir araya geldik. O toplantılarda da bir plan hazırlığı içinde olduklarını ve bu plan çerçevesinde çalışmalarını yürüteceklerini belirtmişlerdi. Biz bir tavsiye makamıydık. Yani icra organı değildik. Bu sebeple bir yerde durmak zorunda kaldık. Yoksa belirtilen hususların hepsine katılıyorum. Gerçekten üzerinde durulması gereken, mutlaka adım atılması gereken ama adımı atacak olan icra organlarımız oluyor. Biz tavsiye makamı olarak bir noktada durduk.

Komisyonumuzun aktif hâle, bilmiyorum, sizler de bu konuda çalışacaksınız ama bir yerde yine bakanlıklara tavsiye makamında bildirmek zorunda kalıyoruz çalışmalarımızın sonuçlarını.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Demirel, buyurun.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Teşekkür ediyorum herkese, fikir paylaşımlara ama önce sanıyorum kendi ekşigimizi kendimiz konuşsak daha iyi olur.

Birincisi “Rönesanslar sınırlama tanımaz.” Sayın İsmet Uçma’nın -galiba kendileri yok ama- “Rönesans’ta zaman olmaz.” Bu Komisyonunsa çok çok kısa bir zamanı var. Zamanla sınırlanmış olaylara “proje” diyoruz. Rönesans bir proje değil bir toplumsal dönüşümdü.

İkincisi, eğer bir şey çalışılacaksa, bu Mecliste 1995 yılından beri sanıyorum bir Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu var. Yalnızca bir kanun kendisine dolaylı ya da direkt geldiğinde toplanacağına sürekli çalışsa zaten bu tür alt komisyonlara gerek kalmaz. Yani elimizde hem bir fırsat var hem de kullanmayan bir Meclis yapımız var. Daha acısı, ben az önce bir milletvekili arkadaşımız dile getirince fark ettim ki bu Mecliste şiddetle ilgili bir çalışma yaptınız siz ilk yasama döneminde, bundan haberdar olmayan milletvekillerimiz var, onu fark ettim bu masada. Dolayısıyla, biz, kendi içimizde hem Kadın-Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun, belki adı değiştirilebilir, toplumsal cinsiyet, işte, vesaire, hem o komisyonu çok atıl kullanan bir Meclisiz hem yapılmış çalışmaların bilgilendirmesini yapamayan, paylaşamayan haberdar olmayan bir Meclisiz. Bir de, bir buçuk, iki aylık çalışacak bir komisyondan Rönesans bekliyoruz. Şimdi, bütün olmazlar bir arada. Dolayısıyla belki çok özetle bir şeyleri söylemek lazım.

Mesela, bu Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü adına hazırlanmış bir metin var elimizde. Aynen cümleyi okuyorum size, neden yol alamadığımızın göstergesi: “Şiddeti engellemek başlığı altında şiddete maruz kalındığında yapılması gerekenler.” diyor. Şiddeti engellemek için şiddete maruz kalındığında yapılması gerekenleri anlatırsa bizim Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğümüz bence zaten yapmasın daha iyi çünkü şunun için söylüyorum, toptancılık adına değil. İş yapmış olmak için yapan bir kamusal hayatımız var. Az önce saydığım sebeplerle Meclis de bunun örneği. Daha birinci sayfasında onu görünce ben bunu ne yapıyorum? Kaldırıyorum, koyuyorum. Çünkü diyorum ki yani bunu yazabiliyorsa bu koca Genel Müdürlük başka bir şey yapmasın deyip kapatıveriyorsunuz.

Sonra Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bize bir not iletiyor ve bunu yıllardır yapıyor ve ben yıllardır aynı uyarıyı hep yapıyorum ki Sayın Güzel’in söyleminde de vardı aynı eksiklik. Dünya hiçbir zaman biz bugün var oldu dediğimizde var olmuyor, dünyanın kendine ait bir “backgraund”u var. Temel mevzuat dediğiniz anda Türkiye Cumhuriyeti tarihinin mevzuatıdır gündemdeki, CEDAW’ın imzalanmış olmasının bir realite olduğunu -1985’tir sanıyorum, tarih de veririm ben size- 14 Ekim 1985’te imzalandığını, Türkiye Cumhuriyeti’nin uluslararası imzaladığı sayılı kanunlardan olduğunu, bunun şu anda da Anayasa’nın 90’ıncı maddesine göre bir hüküm olarak yürürlükte bulunduğunu; kimin kabul ettiği önemli değil, bu Türkiye Cumhuriyeti’nin envanterinde var, mevzuatımızda var. Dolayısıyla CEDAW Türkiye’de yokmuş gibi davranmak çok doğru değil. Zaten sanıyorum işte bu “puzzle”ı bütün tutmamamızdan ötürü resmi tamamlayamıyoruz.

CEDAW’ı çok da küçümsememek gerekir çünkü CEDAW’a dair başka bir atıfta daha bulunacağım. Sene 1985’te biz CEDAW’ı kabul ediyoruz, onun öncesi var. İşte, ilk Türkiye’de imza atıyor, geliyor, burada Mecliste konuşuluyor, Resmî Gazete’de yayımlanıyor filan. İnsan Hakları Komisyonumuzsa şiddetle ilgili kadın konusunda Türkiye çalışmalarını 1987’den başlatıyor, raporunuz öyle. Şimdi, bunu 1987’den başlatırsanız... “Duygu Asena” diye bir hanımı hepimiz hatırlıyoruz, “Kadının Adı Yok.” Bu kitaplar niye yazıldı? 1987’de eylemler başladıysa ya da hani “Sofradaki yeri ökülden sonra gelen kadın.” eleştirileri niye yapıldı bu ülkede? Demek ki bu ülkede bunun farkında olanlar vardı, bunu söyleyenler

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 13

vardı ama biz eğer bazı şeyleri kendi söylediğimiz anda var olduğunu düşünürsek bu çok doğru bir şey olmuyor. Yani mevzuatı da kendimizce kesip bir yerinden alırsak ya da tarihsel süreci kendi anekdotlarımızla var edersek bunlar bilimsel veya yarınlarda referans alınabilecek yazılar olmaz, yalnızca yazılmış bir grup kâğıt olur. Değersiz işte tam da budur. Hani jandarmanın tutanağı değersiz demek değil ama bunlar değersiz olur. Siz şiddeti engellemek için şiddete maruz kaldığında ne yapıldığını anlatıyorsanız, Türkiye Cumhuriyeti'nde Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı gibi, hem ekonomik hem personel gücü olarak güçlü bir bakanlık CEDAW'ı yok sayıyorsa veya İnsan Hakları Komisyonu koca Mecliste çalıştığında 1987'den takvimi başlatıyorsa burada ciddi bir problematik, düşünsel yapı var. O yüzden de burada, Değerli Hocam, Rönesans filan olmaz. Siz bu kısmı kaçırdınız, son cümle sizeydi. Ama, malum, rahmetli Erbakan'ın bir lafı var "Büyük hayal kuracaksınız. Hayal kurmak inanmayı gerektirir, inanırsanız her şey olur." diye. O rahmetli jenerasyon çok değerli bir jenerasyon ama sonrasındaki bizler herhâlde aynı değeri olaylara veremiyoruz. Mesela, Meclis pratiğinde de en çok eleştirilen konu budur. Sanki yasa hukukçular tarafından yapılır gibi bir mantıkla "Hukuk fakültelerine ders konsun." Hayhay. Hukuk fakültelerine ders koyduğunuzda şu oluyor: Şiddete uğrayan kadını savunma pratiğini konuşuyorlar, aynı Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün mantığında olduğu gibi ama karakola giden vatandaşın iletişim kurmadığı polis kim? Tam da Hükümetin yeni değiştirdiği, polis eğitimleriyle ilgili şey var, tasarı, teklif, yakında gelecek. Hepsi yol olacak bunların, hukuk fakültesi dışından bir sürü polisimiz olacak, farklı farklı üniversitelerden. Dolayısıyla, bizim neyi nereden aldığımıza bağlı bunlar. Ve o Brezilya örneği belki futbol üzerinden iyi ama sanıyorum Makedonya üzerinden bir örnek verdiniz, "Erkek Adam Kadına Vurmaz" diye bir sloganı öne çıkardınız yani onlar çıkarmış, siz de raporunuza alarak bunu değerli kılmışsınız. Bizde şöyle bir laf var, işte bu Tanzimat, meşrutiyet zamanlarında "Gâvura 'gâvur' demek yasaklanmıştır." diye. Şimdi "Gâvura 'gâvur' demek yasaklanmış." gibi bir şey bu "Erkek Adam Kadına Vurmaz" Yani, erkek adamsa kadına vurmaz. Kadın ne peki? Yine bir eril dil, yine bir cinsiyetçi vurgu ve bunu bizim İnsan Hakları Komisyonumuz da raporuna alıp üste çıkarabiliyor, bir başlık hâlinde sunabiliyor.

Açıkçası çok özür dileyerek söylemem gerekir ki ümitvar değilim çünkü süresi tanımlanmış bir olay. Zaten Komisyon üyelerine de bir çeşit şiddettir "Siz hemen oturun, şunu çıkarın." diye. Ben Meclis pratiğinde hep şunu gördüm: "8 Mart öncesi kanun çıksın, 25 Kasımdan önce sözleşme imzalsın." İşte, efendim "Aralığın 3'ü geliyorsa engellilerle ilgili bir kanun yapalım, Beyaz Baston Körler Haftası geliyor ocak ayında, bir etkinlik yapalım." Bu, takvimle yarışan hayat, modernite belki budur, bir koşturma, bir zamanla yarış ama Türkiye Büyük Millet Meclisiyse burası yapılması gereken, millet adına, memleket adına hizmettir. Dolayısıyla, bizim elimizde yeterli şey var aslında, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. Yasa görüşme dışında toplanıp bu konuları konuşsaydık... Ki birçoğumuz o Komisyon üyesi olduk veya halihazırda öyleyiz, hiçbir şey yapılmadı. Bu Komisyon aslında aktif çalıştırılrsa Türkiye için bu konularda üretebileceği çok şey var. Bir kurumun adını bakanlık diye koyduktan sonra bu bakanlık hâlâ bu tür notlar getiriyorsa -ki hakikaten ben dört yıldır aynı nota hep aynı çekinceyi koyuyorum CEDAW'ı reddedemezsiniz diye- ve notuna da "Şiddeti önlemek için şiddete maruz kalacaklar nereye arayacak?" diye not yazıyorsa, Hocam tekrar söylüyorum, Rönesans değil bizim taş devrine dönmemiz gerekir. Ayrıca, siz erkekleri biz kandırırız ki bu zekâmızın göstergesidir, hiç küçümsemeyiniz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Estağfurullah.

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

KEFEK çalışmalarıyla ilgili eğer bu Komisyonun önerileri olacaksa yarın bu toplantıda KEFEK Başkanımız bizlerle olacak, belki hep birlikte oraya da usule dair önerilerimizi getiririz.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Eskisi mi, yenisi mi?

BAŞKAN – Tabii ki yenisi Hocam.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Hani geçen sefer denilmişti, eskisi...

BAŞKAN – Yok, yok, yenisi.

Benim bildiğim kadarıyla Sayın İlknur İnceöz yarın gelecek ve KEFEK'in bu konudaki çalışmalarıyla ilgili bilgilendirecek.

Sayın Aydoğan, buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Evet, ben de Komisyon üyelerini ve katılımcıları selamlıyorum.

Değerli arkadaşımızın sunduğu rapor üzerine birkaç şey belirtmek istiyorum.

Raporda önemli vurgulardan biri, üniversitelerdeki kadın öğretim görevlileriyle yapılan toplantıdan sonra çıkan sonuçların sizin tarafınızdan değerlendirilmesiydi. Orada önemli bir konuya vurgu yapılıyor aslında, kadına yönelik şiddetin önlenmesi konusunda yapılması gereken en önemli şeyin toplumda bir zihniyet değişiminin yapılması gerektiği, esas çalışmanın bu olması gerektiği konusunda. Tabii, bu en önemli konu, bize göre de en önemli konu ancak hakikaten bu konuda bir şeyler yapmak istiyorsak insan raporda şunu da görmek istiyordu açıkçası: Nereden başlamak gerekir buna? Bu konuyla ilgili olarak çalışan Bakanlığın isminden başlamak gerekiyor. Eğer üniversitedeki kadın öğretim görevlilerinin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 14

yaptığı değerlendirmeye katılıyorsanız -ki rapora aldığınıza göre mutlak bir katılım var- kadına bir birey olarak bakma, kadını bir birey olarak değerlendirme... Bu mesele çok önemli. Kadın ailenin bir parçası değildir, kadın toplumda bir bireydir. O zaman bu işle çalışan Bakanlığın adının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı olması doğru değil. Bir kere isminde kadın geçmesi gerekir, bizim bunu değiştirmemiz gerekiyor. Yani, Sosyal Politikalar Bakanlığı, tabii, bizim ülkemizde sosyal politikalara ihtiyaç var, önemli; ayrı bir kurum olarak çalışabilir, bakanlık olur, genel müdürlük olur, o farklı bir şey ama bir kere bunun isminin değişmesi gerekiyor.

İki: Bizim Komisyonumuzun da isminin değişmesi gerekiyor yani KEFEK değil de “toplumsal cinsiyet eşitsizliği komisyonu” olabilir veya işte buna benzer bir isim bulunabilir ki önerimiz bu yönde olabilir. Bunun değişiminin olması gerekiyor. Buradan bir algı değişikliğini yapmak gerekiyor toplumda. Buradan başlamazsak gerçekten olmuyor.

Şimdi, Fransa’da yapılan bir araştırmayı belirttiniz, kadına yönelik şiddetin en fazla orada görünür olduğunu, istatistiklerle açığa çıktığını belirttiniz. Aslında ben bizim toplumumuzda bunun çok daha ileri boyutlarda olduğunu düşünüyorum yani Fransa’dan çok daha ileri bir noktadadır ama ne yazık ki Türkiye’de bu konuda yapılmış çok ciddi istatistiksel bir çalışma yok. Bence Komisyonun raporunda bu yer almalıdır.

Bir de “Şiddet nedir?” olgusunun çok iyi işlenmesi gerekir. Yani, bizde kadın şiddetin ne olduğunu bence çok fazla bilmiyor yani “şiddet” deyince akla ilk gelen aile içi şiddettir, fiziksel şiddettir yani işte, eşten, babadan, evin erkek bireylerinden görülen fiziksel şiddet diye algılanıyor. Tabii, bunun oranı, boyutları çok yüksek. İşte, bizde tabii geleneksel aile yapısı gereği, kol kırılır yen içinde kalır misali kadın gördüğü şiddeti maalesef görünür kılmıyor; bu, üniversite mezunu düzeyindeki kadınlarda çok daha yüksek. Örneğin, işte ben yirmi yıl devlet memurluğu yaptım. Çalıştığım hayat içerisinde eşinden şiddet görmeyen üniversite mezunu kadına rastlamadım desem çok fazla abartılı olmayacak yani içerisinde doçentlerin, profesörlerin olduğu arkadaşlarımız vardı maalesef. Yani, ciddi düzeyde şiddeti gizleme var, üst düzeyden -yani eğitim anlamında diyorum- eğitimsiz kadın arkadaşlarımıza kadar bu şiddet olayı gizleniyor.

İki: Bizim toplumumuzda çok daha önemli bir sorun psikolojik şiddet. Yani, kadınların neredeyse tamamı, yüzde 100’ü psikolojik şiddetle karşı karşıyadır. Evde her gün hakaret gören, küfür eden bir erkekle maalesef o evi paylaşmak durumunda fakat kadında bu konuda bir bilinçlenme olmadığı için yani psikolojik şiddeti şiddet olarak algılamama, görmeme var ama bu en önemli şiddet biçimi, kadının bütün yaşamını etkileyen, yaşama katılımını etkileyen bir şiddet biçimi.

Yine aynı şekilde, ekonomik şiddet. Yani, bütün bunların görünür hâle gelmesi lazım. Yani, bugün çalışan kadınların önemli bir kısmının maaş kartlarını bile ceplerinde taşımadığını biz biliyoruz, buna eşleri tarafından el konulduğunu ve kadının kendi maaşıyla ilgili bir tasarruf yapma, kullanma hakkının bile olmadığını biliyoruz. Tabii, bunun da bir ekonomik şiddet olduğunun toplumdaki kadına anlatılması ve bu konuda da bir toplumsal bilinçlenmeye ihtiyaç var.

Tabii ki devlet şiddeti zaten çok görünür olduğu için onun da bir şiddet biçimi olarak mutlaka raporda yer alması gerekir. O anlamda yani bizim bu yapacağımız çalışmanın sonucunda bu 4 şiddet biçiminin kadına yönelik bilinçlenmenin değiştirilmesi için çeşitli biçimlerde anlatılması gerekir, önce buradan başlamak gerekir yani kadın kendine yönelik şiddetin ne olduğunu bilmesi gerekir ki ona yönelik bir tavır ve tutum geliştirebilirsin. O nedenle, tabii, kadına yönelik şiddetin evrensel boyutu var. Bir de beş bin yıldan beri erkek egemen anlayışı içerisinde yaşayan bir kadın toplumundan söz ediyoruz. O nedenle, yani böyle, işte üç yıllık, beş yıllık değil, kadına yönelik şiddetin görünür kılınması için, bir algı değişikliği için sürekli ve devamlı kampanyalar düzenlenmesi gerektiğine biz inanıyoruz ve parti olarak da bu konuda, özellikle bölgede - tabii, şiddetin çok yoğun olduğu bir alan- mesela Diyarbakır’da yaptığımız bir araştırmada, Belediyede yaptığımız bir araştırmada, hâlen Diyarbakır’daki kadının yüzde 51-52’sinin fiziksel şiddetle karşı karşıya olduğunu biliyoruz ki o kadar, kadına yönelik şiddet ve diğer konularda çok özgün çalışma yürütmemize rağmen indirebildiğimiz düzey yüzde 51-52’dir, çok özel bir çalışma yürütmemize rağmen. O anlamda diyorum yani bu böyle bir yıllık, üç yıllık değil süreklileşen bir kampanya biçiminde biz bu konuyu ele alırsak ve bu Araştırma Komisyonundan da işte çeşitli biçimlerde desteklenecek şekilde, medya olabilir, çeşitli toplantılar, konferanslar, paneller yani toplumda değişikliğe yol açacak ne varsa hepsini kullanarak süreklileşen bir kampanya biçiminde sürdürürsek belki az da olsa bir yol alabiliriz diye düşünüyorum.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Önce bir düzeltme yapmak istiyorum: KEFEK Başkanımız yarınki toplantıda bizimle olamıyor, önümüzdeki hafta birlikte çalışmamızı tamamlayacağız.

Sayın Bulut, buyurun.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Sayın Başkan, değerli üyeler; ben de hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddetin araştırılması 2008 yılında yapılıyor ve dünyada, Birleşmiş Milletlerin verilerine göre kadına şiddetin oranı yüzde 17’ler ile yüzde 75 olarak tespit edilirken Türkiye’de elde edilen veriler kadınların

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 15

yüzde 25'i fiziksel şiddete uğruyor. Şiddete uğrayan kadının yüzde 75'i eşi tarafından şiddete uğruyor. Cinayet sonucu ölen kadınların yüzde 40 ve 70'i eşi tarafından öldürülüyor. Tecavüze uğrayan kadınların yüzde 50'si 18 yaş altında ve bunlardan yüzde 10'u erkek çocuk, gerisi kız. Her kız çocuktan birisi cinsel şiddete uğruyor, her 4 çocuktan birisi. Daha çok 7-9 yaş arası çocuklar cinsel şiddete uğruyor. Yani, öyle veriler var ki... Acil yardım hattını arayan kadınların yüzde 57'si fiziksel şiddete, yüzde 46,9'u cinsel şiddete, yüzde 14,6'sı enseste ve yüzde 8,6'sı tecavüze maruz kaldığını ifade ediyor.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – O bilgilerin kaynağı neresi?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – İnternet, TÜİK...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Öyle veri olmaz yani bir araştırma herhâlde.

BAŞKAN – TÜİK'in böyle bir çalışması olduğuna dair, bilmiyorum, benim bir bilgim yok. Yani, bu tip verileri verdiğimizde kaynak da belirtirsek tutanaklara o şekilde girer.

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – 4'ten biri mesela, 4 çocuktan biri; çok yüksek.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Yani, başka bir araştırmaya göre şiddet sonucu ölen 10 kadından 34'ü evde ölmüş, 20'si asılmış." Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü...

BİNNAZ TOPRAK (İstanbul) – Ya, ne diyorsunuz!

BAŞKAN – Şimdi, 10 kadının 34'ü olmaz zaten. Bir dakika, bir müsaade eder misiniz Sayın Bulut?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Efendim, Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Türkiye İstatistik Kurumu, Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen, 17.168 kişiyle yapılan görüşmelere dayanan...

BAŞKAN – Bir dakikanızı rica edebilir miyim?

Hemen KSGM'ye sorayım: Böyle bir araştırma var mı KSGM'nin dâhil olduğu?

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – 2009 Ocak ayında yayınlanan.

BAŞKAN – 2009'da böyle bir çalışma yapıldı ama böyle bir çalışma var mı?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Aile içi şiddet, kadına yönelik şiddetle ilgili bir araştırma, evet, yapılmış ama bu tür veriler yani şu anda...

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Bu kurumun şu verilerini bir izah edeyim: Türkiye'de kadına yönelik şiddet raporuna göre, evli kadınların yüzde 11 ile 29'u eşinden ağır derecede fiziksel şiddet görüyor. Araştırmada, Türkiye genelinde fiziksel şiddet yaşayan kadınların oranı yüzde 42 oldu bu kurumun. Bunu en sık 40 ile 59 yaş arası grubun yaşadığı belirtiliyor. Yine bu istatistikte, resmî olmayan rakamlara göre 2013'te 237 kadının... Yani rakamlar ifade ediliyor.

Şimdi, süreyle kısıtlanan bu çalışma ve rapor sürecinin sonuçlandırılabilmesi, hem zamanın iyi değerlendirilmesi hem de biraz gerçeklerle yani hem önceden yapılmış tespitlerin değerlendirilmesi hem de ülke gerçekleriyle yani aile içi şiddeti körükleyen, ekonomik sıkıntıların, yoksulluğun, işsizliğin, gelir dağılımındaki adaletsizliğin bir tavsiye mahiyetinde Hükûmete iletebileceği ancak çözüm noktasında somut ifadelerin yer alabileceğinden ben endişe ediyorum. Çünkü kurumlar arasında uygulanan bir mobbing var, aileye bu yansıyor. Aile bir arada değil, eşler ayrı yerlerde, aile bütünlüğü sağlanamıyor. Aile içerisinde o Türk aile yapısı, ataerkil ailenin, dedenin, ninenin, torunun bir arada bulunduğu ve uzlaşmanın sağlanabildiği yapıdan artık tekil, küçük çekirdek aileye dönüşmüş toplumda çocuğun eğitimi, ailenin sorunlarının görüşülebilmesi, bununla ilgili bütün kurumların üstünde, başında çevrilen filmlerin, yazılan kitapların, okullardaki eğitim sisteminin bu tespitlere dokunabilecek noktalarının mutlaka bir süzgeçten geçirilerek... Kimisi bunu denetim şeklinde değerlendirebilir, buna karşı çıkabilir ama toplumda bu yaranın giderilebilmesi için bir disipline ihtiyaç var, bunu da en üst bir kurum olarak Bakanlık yapabilir veyahut daha üst, bununla ilgili bir kurum tavsiye edilir, o kurum, bağımsız bir kurum bunları denetleyerek yönlendirme, karar mekanizması da oluşabilir diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Demirel, söz talebiniz olmuştu, vereyim mi?

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Bu, Hacettepenin yaptığı ve Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün yaptırdığı araştırma fakat araştırmanın özeti galiba İnternet'ten alındığı için sayılar tutarsız, raporun orijinali öyle... Rakamları İnternet'e kimi koyduğuna bağlı tabii o, yanlış konulmuştur. Onun için, bence orijinali üzerinden bir özeti konuşmak sanki daha sağlıklı olur, o yüzden söyledim. Yoksa, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü'nün 2008 Hacettepe araştırması.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Başkanım, ben de bir şey söylemek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurunuz Sayın Bayazıt.

SEVDE BAYAZIT KAÇAR (Kahramanmaraş) – Şimdi, bugünkü toplanma nedenimiz genel sunumları dinlemek, bunun dışına çıkmazsak zamanı değerli kullanmış oluruz. Sunumları dinleyip onun üzerinde sonradan herkes görüşünü açıklarsa daha güzel olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum. Böylece zamanı da doğru kullanmış oluruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 16

Sayın Ülker Güzel'e ben katılımı ve sunumu için tekrar teşekkür ettim, kendisi ayrıldılar.

Gündemin ikinci maddesine geçiyoruz.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla yürütülen kamu politikalarını bizlerle paylaşmak üzere Genel Müdür Gülser Ustaoglu'na sunumu için söz veriyorum.

Buyurun Sayın Ustaoglu.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle sizleri ekibimle birlikte, çalışma arkadaşlarımla birlikte saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Sunumuma başlamadan önce, şimdiye kadar, gerek İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun yaptığı, Sayın Ankara Milletvekilimizin sunduğu Komisyon raporundaki tavsiyeler gerekse değerli kurul üyelerinin şimdiye kadar bildirdikleri görüşlerin, tavsiyelerin karşılığını bulacak bir sunum var şu anda elimde, bu müjdeyi vererek sözlerime başlamak istiyorum.

Sunumumuzu, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün kadına yönelik şiddetle mücadelede şimdiye kadar neler yaptığı ve bundan sonra da neler planladığı şeklinde iki parça şeklinde hazırladık. Müsaadenizle sunumumuza başlamak istiyorum. Ayrıca, bu Komisyonun yapacağı raporlamanın gerçekten bizim için, ileriye dönük planlarımıza yol gösterici olacağına samimiyetle inandığımızı bilmenizi isterim. Bu çerçevede, gerçekten yeni politikalar, yeni stratejiler belirlemek adına çalışmalarımız var, sunumumun içinde de zaten bunların izlerini hep birlikte görüyor olacağız.

Ben öncelikle Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün yapısıyla ilgili kısa bir özet sunmak istiyorum, sonrasında da yapılanlara, çalışmalarımıza geçeceğim.

Hepimizin bildiği üzere, Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname kapsamında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı ana hizmet birimlerinden biri olarak 2011 yılında yeniden yapılandırıldı. Temel görevlerimiz arasında, kadın haklarının ve toplumsal statüsünün korunması, geliştirilmesi ve kadına karşı ayrımcılığın önlenmesi yer almakta. Bu amaçla Genel Müdürlüğümüz bütün ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği içinde politika üretmekte ve strateji geliştirmekte. Bunlara yönelik faaliyetleri yürütmekte, araştırmalar yapmakta ve alanda yürütülen çalışmalara da destek vermekte.

En kritik çalışma alanlarımızdan biri ise Komisyonunuzda bugün gündemde olan, kadına yönelik her türlü şiddet ve istismarın önlenmesi için yaptığımız çalışmalar. Bu kapsamda yaptığımız çalışmaları şu başlıklar altında sürdürmekteyiz: Mevzuat düzenleme eğitim ve farkındalık artırma çalışmalarımız var, kurumlar arası iş birliği ve koordinasyonu artırma çalışmalarımız var ve şiddet mağduru kadınların korunması ve desteklenmesine yönelik kurumsal mekanizmaları güçlendirme çalışmalarımız var. Bu çalışmaları nasıl bir organizasyonla yaptığımıza gelecek olursak, şu anda yapımızda 1 genel müdür, 2 genel müdür yardımcısı, 7 daire başkanlığıyla organize...

RUHSAR DEMİREL (Eskişehir) – Bunlara gerek yok, bunları geçelim lütfen. Bunları defaatle dinledik Sayın Genel Müdürüm, bunları yapmayalım, geçelim lütfen.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Peki.

Yani, değerli olacağımı düşündüğüm için aslında personel yapımızı da kısaca geçeyim tek bir slaytla.

Şu anda Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünde 100 personel görev almakta. Bu çerçevede, 100 personelimizin 75'inin kadın 25'inin erkek çalışan olduğunu özellikle belirtmek istiyorum. Tepe noktada bulunan Genel Müdür, genel müdür yardımcısı ve 7 daire başkanımız da kadın personel tarafından oluşturulmakta.

Temel mevzuatımız demiştik, Sayın Milletvekilimiz Ruhsar Demirel Hanımefendi temel mevzuatta yani CEDAW'ı anmadan olmaz şeklinde bir eleştiriniz oldu. Zaman kısıtlı olduğu için açıkçası tercih edilmedik ama burada sunumumuzda da gördüğünüz üzere İstanbul Sözleşmesi'yle başlattık. Dolayısıyla, İstanbul Sözleşmesi zaten bütün bunları kapsayan bağlayıcı bir sözleşme. Bu anlamda bu eleştirinizin karşılığını bulduğunu düşünüyorum. Ayrıca, temel mevzuatımız olarak, 2006/17 sayılı Başbakanlık Genelgemiz bu nitelikte. Ayrıca, 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanunu'muz da temel mevzuatımız niteliğinde. Yine, Kadın Konukevleri Yönetmeliğimiz ve 6284 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği de temel mevzuatımız niteliğinde.

Mevzuat çalışmalarımız kapsamında neler yaptığımıza değinecek olursak, yapılan yasal düzenlemelerle başta Anayasa olmak üzere yasalarımızda kadın-erkek eşitliği ilkesi daha da güçlendirildi. Medeni Kanun, İş Kanunu, Türk Ceza Kanunu gibi temel kanunlarda eşitlikçi reformlarla Türkiye'de tüm mevzuat kadın-erkek eşitliğini gözetin ve kadına yönelik şiddete sıfır tolerans tanıyan bir yapıya kavuşturuldu. Bu noktada, kadına yönelik şiddetle mücadelede uluslararası bir belge olarak bu mücadeleye bütüncül bir bakış açısı getiren İstanbul Sözleşmesi büyük önem taşımakta. Yine, bilindiği üzere, sözleşme 2011 tarihinde İstanbul'da Türkiye tarafından ilk defa imzalandı ve Parlamentoda da çekincesiz olarak onaylayan ilk ülke Türkiye oldu. Onay yeter sayısını ulaştığı için de sözleşme 1 Ağustos tarihinden itibaren yürürlüğe girmiş durumda.

İstanbul Sözleşmesi Avrupa'da kadına yönelik şiddet konusunu insan hakları bağlamında ele alan, bağlayıcılığı ve yaptırım gücü olan ilk sözleşme. Ülkemiz, kadına yönelik şiddet konusundaki tek uluslararası sözleşme olan ve konuya çok

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 17

geniş bir perspektiften bakan İstanbul Sözleşmesi'ni iç hukuka ve uygulamaya yansıtmakta ve bu konuda da örnek olmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda yaptıklarımıza gelecek olursak şimdiye kadar, sözleşmeye ilişkin yükümlülüklerimizi değerlendirmek ve söz konusu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için iş birliği ortamını tesis etmek amacıyla 20 Ağustos 2014 tarihinde Bakanlığımızda ilgili bakanlıklarla üst düzey katılımlı bir toplantı gerçekleştirildi ve bu çerçevede İstanbul Sözleşmesinin ülkemize getirdiği yükümlülüklerden oluşan bir yükümlülük tablosu hazırlandı. Mevcut mevzuat ve uygulamaların sözleşme hükümlerine uyumlandırılması için ilgili bakanlıkların yapacağı iş ve işlemler belirlendi ve sürecin izlenmesi de Bakanlığın koordinesinde Genel Müdürlüğümüz sekreteryasında halihazırda yürütülmekte.

Yine, bu sözleşme kapsamında, sıcak gündemde olduğu için sizlerin de bildiğinizi düşündüğüm üzere, bu sözleşmenin uygulanmasında denetim mekanizmasında oluşturulacak bir GREVIO grubu var. Bu GREVIO'ya üye olan ülkelerden aday seçilecek. Ülkemizden de bu adayın seçilmesi için çalışmalarımızı başlatmış bulunuyoruz. Dışişleri Bakanlığıyla yaptığımız istişareler neticesinde bir seçici kurul marifetiyle GREVIO'ya adayımızı belirleme kararını aldık. Seçici kurulda, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonundan, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonundan ve Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisine üye olan birer temsilci, ayrıca Bakanlığımızdan, Dışişleri Bakanlığımızdan, Adalet Bakanlığımızdan birer temsilci ve 3 sivil toplum kuruluşundan da birer temsilci olmak üzere 9 üye bulunmakta. Seçici kurul 8 Ocakta ilk toplantısını yaptı, bundan sonra da sözleşmenin öngördüğü şekilde, şeffaflık ve rekabete açıklık ilkelerini de dikkate alarak çalışmalarını devam ettirecek.

Bilindiği üzere Türkiye'de İstanbul Sözleşmesi'nin iç hukuka yansımaları amacıyla, sözleşme tedbirlerine uygun şekilde 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun 8 Mart 2012 tarihinde yürürlüğe kondu. Yasal yapıyı daha da güçlendirerek kadına yönelik şiddetle mücadeleyi bir üst seviyeye taşıyan bu kanun getirdiği kapsamlı düzenlemelerle de uluslararası alanda emsal niteliğinde. Çok fazla zaman almamak için genel çerçeveye çok girmeyeceğim ama birkaç maddesinden bahsetmek istiyorum: Bu kanun kapsamında tüm kadınlar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağdurları kanun kapsamına alındı. Fiziksel, cinsel, psikolojik ve sözlü ekonomik şiddet kanun kapsamında. Tedbir kararları için mülki amire de tedbir kararı alma yetkisi verildi, acil durumlarda kolluğa yetki verildi ve diğer, gayet kapsayıcı maddeleri olan bir kanunumuz var mevcutta.

Yönetmelik çalışmalarımıza gelecek olursak, Kadın Konukevleri Yönetmeliğimiz 5 Ocak 2013 tarihinde yürürlüğe girdi. Yine, 6284 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği 18 Ocak 2013'te yürürlüğe girdi. Halihazırda da şiddet önleme ve izleme merkezlerine ilişkin yönetmeliğimizin çalışmaları devam ettirilmiştir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında en önemli çalışma başlığımız eğitim ve farkındalık artırma çalışmaları. Bu kapsamdaki çalışmalarımızı çeşitli bakanlıklarla yaptığımız protokoller çerçevesinde yürütmekteyiz. İçişleri Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığıyla imzalanan eğitim protokolleri çerçevesinde bugüne kadar 71 bin polis, 65 bin sağlık görevlisi, 33.248 din görevlisinin eğitimleri gerçekleştirildi, 326 aile mahkemesi hâkimi ve cumhuriyet savcısının katılımıyla da çeşitli seminerler düzenlendi.

Yine, Millî Savunma Bakanlığıyla yaptığımız iş birliği protokolü çerçevesinde 2014 Mart ayında Millî Savunma Bakanlığında görevli 32 personele yönelik uzman eğitici eğitimleri verildi. 2015 ve 2016 yıllarında 3 bin eğitici yetiştirilecek, uzman yetiştirilecek ve bu uzmanlar tarafından eş zamanlı olarak Millî Savunma Bakanlığı tarafından her yıl silah altına alınan 450 bin erbaş ve ere bu eğitimler verilecek. Biraz evvelki konuşmalarda erkek ağırlıklı çalışmaların yapılması konusuna değinilmişti, bu yapılan protokolde bunun karşılığı olacaktır diye düşünüyoruz. Yine, Diyanet İşleri Başkanlığıyla yapılan protokol kapsamında toplam 262 vaiz, imam-hatibi eğitici eğitimler verildi. Eğitimler 2015 yılı sonuna kadar devam edecek ve yetiştirilen eğitimcilerle de 100 bin civarındaki din görevlisine ulaşılması hedeflenmekte. Buradan da anlaşılacağı üzere yaptığımız bu eğitici eğitimlerin sonucunda tüm kurumların bir eğitici eğitim kapasitesi kazanmasını sağlıyoruz ve kendi içlerinde de bu eğitimleri geliştirmelerini hedefliyoruz.

Yine, Jandarma Genel Komutanlığıyla yapılan iş birliği protokolü çerçevesinde Jandarma Okullar Komutanlığında uygulanacak kadına yönelik şiddetle mücadele müfredatı ve ders materyalleri tamamlandı ve 2014 eğitim-öğretim yılı içerisinde bu materyaller kullanılmaya başlandı, uygulanmaya başlandı. Yine, Jandarma Genel Komutanlığı içinde eğitimlerin sürdürülmesi için de 38 eğitici yetiştirildi bu kapsamda.

Diğer çalışmalarımıza hızla değinecek olursak, yine, İnsan Hakları Komisyonunda öneri olarak sonuç raporunda yer alan eylem planı karşılığını burada bulacak. Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele ve Eylem Planı'nızın ikinci dönemi yani 2012-2015 dönemi hâlen yürürlükte, Temmuz 2012'de yürürlüğe girdi. Bu eylem planımızda 5 temel alan belirlenmiş: Yasal düzenlemeler, farkındalık yaratma, zihinsel dönüşüm, koruyucu hizmet sunumu, sağlık hizmetleri sunumu ve kurumlar arası iş birliği. Yine, şimdiye kadar bildirilen görüşlerin kapsamında düzenlenmiş kapsamlı bir eylem planı şu anda yürürlükte. Bu eylem planlarımızın izlemelerine ilişkin olarak da altı aylık izleme ve değerlendirme toplantılarını yine ilgili tüm kurum, kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte gerçekleştiriyoruz. En son izleme toplantımızı da ekim ayında gerçekleştirdik.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 18

Kadına yönelik şiddet izleme komitesi toplantılarımızdan kısaca bahsetmek istiyorum. 2006'ya 17 sayılı Başbakanlık Genelgesi'nden bahsetmiştim. Bu genelge kapsamında her yıl ilgili kamu kurum kuruluşları ve sivil toplum kuruluşlarının katılımıyla bu izleme komitesi toplantıları gerçekleştirilmekte. Söz konusu toplantılarda kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında ilgili tarafların tüm faaliyetleri, karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri değerlendirilmekte. En son toplantımızı da 10 Aralık tarihinde 8'inci İzleme Komitesi Toplantısı olarak gerçekleştirdik.

Diğer bir çalışmamız meslek elemanlarımıza yönelik. Sahada çalışan meslek elemanlarımız için kadına yönelik şiddet alanında kurumlar arası koordinasyonu bu alandaki çalışanlara önerileri ve travmaya erken müdahale konularını da içeren bir eğitim programı gerçekleştirildi. 250 kişiye bu eğitim verildi ve bir el kitabı oluşturuldu ve il müdürlüklerine bunlar dağıtıldı. Hâlihazırda da bu hizmet verilen birimlerde personele yönelik nitelikli eğitimlere de devam edilmekte.

Yine, veri tabanıyla ilgili öneriler vardı. Bu konudaki çalışmalarımızdan bahsetmek isterim. Genel Müdürlüğümüzde Bilgi İşlem Daire Başkanlığımız iş birliğinde Bakanlığımıza bağlı, yerel yönetimlere bağlı ve sivil toplum kuruluşlarına bağlı konukevleri ile 14 ilimizde bulunan şiddet önleme merkezleri ve 6284 sayılı Kanun kapsamında verilen tedbir kararlarının tek bir veri sistemine kaydedilmesine yönelik ortak veri sistemi geliştirilmesi konusunda Adalet Bakanlığıyla çalışmalarımız devam etmekte. İki ay içinde tahminimiz, söz konusu sistem UYAP'a bağlantılı olacak, böylelikle ortak bir veri sisteminin çalışmasının önemli bir bölümünü tamamlamış olacağız.

Yine, 6284 kapsamında öngörülen Elektronik Destek Sistemi uygulaması var. Bununla ilgili pilot uygulamamızı 2012 yılından beri Adana ve Bursa illerinde devam ettiriyoruz. Şu anda mevcutta Adana'da 17 ve Bursa'da 45 güvenlik butonu cihazı aktif olarak kullanılmakta. Elektronik Destek Sistemi bu güvenlik butonlarıyla ilgili yaptığımız yani şu andaki değerlendirmelerimizi kısaca sizlerle paylaşmak istiyorum. Maaalesef bu uygulamanın etkinliğinin son derece düşük olduğunu tespit etmiş bulunuyoruz. Bunlar işte sisteme ilişkin sorunlar, cihaza ilişkin sorunlardan kaynaklanmakta. Dolayısıyla bu yaptığımız değerlendirmeler çerçevesinde sadece mağdurun değil, failin de içinde olduğu bir sistemin daha başarılı olacağı kanaati oluştu. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü Denetimli Serbestlik Daire Başkanlığının uyguladığı bir elektronik yöntemlerle takip uygulaması var. Bakanlıkla yaptığımız görüşmede bu uygulamanın en az bir ilde bir pilot uygulamasını yapıp nasıl uyarlanabilir, nasıl o sisteme entegre olabiliriz bu konuda çalışmalarımız devam etmekte.

Yine, bundan önceki konuşmalarda değinildiği üzere artık sadece mağdurun üzerinden değil, kadın üzerinden değil, erkekler üzerinden de, fail üzerinden de çalışmalar yapılması gerekiyor. Bu anlamda Ankara'da uyguladığımız bir pilot çalışmamız var. Bu da öfke kontrolü ve şiddet konusunda farkındalık sağlanması programı. Burada Ankara ilinde hedef kitlemiz 2012-2014 döneminde haklarında önleyici tedbir kararları alınan şiddet faillerinin öfke kontrol eğitimi alması için bir çalışma programı yapıldı. Öncelikle meslek elemanları bu programı verebilecek seviyeye getirmek üzere eğitimler alındı. Hacettepe Üniversitesinden danışmanlık hizmeti alınmakta ve 100'ün üzerinde şiddet uygulayanlar şu anda çalışılmakta. Önce bire bir çalışmalar yapılıyor, sonra grup toplantıları yapılıyor. Sonuç raporlarında kısa zamanda alacağımız bu çalışma neticesinde eğitim materyalleri oluşturacağız ve bu çalışmayı sistematik hâle getirip diğer bütün illerde uygulanmasını sağlayacağız, böyle bir çalışmamız var.

Kurumsal hizmet birimlerimize gelecek olursak kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında. Bilindiği üzere kadın konukevleri, ilk kabul birimleri ve şiddet önleme merkezleri şu anda hizmette. Kadın konukevlerimiz fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadınların şiddetten korunması, psikososyal destek alınabilmesi, güçlendirilmesi, varsa çocuklarıyla birlikte ihtiyaçlarının karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabileceği yatılı sosyal hizmet kuruluşları. Buralarda kadınlarımız ne tür hizmetler alabiliyorlar? Altı ay süreyle bir barınma hizmeti alınabiliyor. Meslek elemanları tarafından barınma süresince sürekli psikososyal destek verilmekte. Yalnız bu süreye dönecek olursam, eğer ihtiyaç olursa altı ayla kısıtlı kalmıyor, bu süreler uzatılabilir. Yine, burada kalan kadınlara asgari ücretin yarısına kadar harçlık verilmekte, il avukatları ve barolar marifetiyle de hukuki destek verilmekte. Ayrıca, meslek elemanlarımız tarafından yönlendirme ve rehberlik çalışmaları yapılmakta. 0-6 yaş grubu yanlarında bulunan çocuklara da kreş hizmeti verilmekte. Yine Millî Eğitim Bakanlığı ve meslek edinme kursları ve İŞKUR mesleki danışmanlık rehberliğinde de istihdam desteği verilmekte. 2014 yılında 950 kadına iş imkânı sağladığımızı da kısaca belirtmek isterim.

Konukevlerinde mevcut kapasitelere ve sayılara kısaca bakacak olursak, Bakanlığımıza bağlı 95 kadın konukevi bulunmakta, 2.585 kapasitesi var. Yerel yönetimlerimize bağlı 33 kadın konukevi, 761 kapasiteyle hizmet vermekte. Yine, sivil toplum kuruluşlarımıza bağlı 3 kadın konukevi de 36 kapasiteyle hizmet vermekte. Toplamda 131 kadın konukevinde 3.382 kapasitemiz bulunmakta. 20 Ocak itibarıyla da bu konukevlerinde 1.462 kadın yanlarında bulunan 562 çocukla birlikte toplam 2.024 kişi hizmet almaktadır. Kadın konukevlerinde yıllar itibarıyla hizmet alanları kısaca geçerse 2014 yılı içinde 14.123'ü kadın, 5.742'si çocuk olmak üzere 19.865 kişi hizmet aldı. 1991 yılından beri kadın konukevleri hizmette. 2014 yılı sonuna kadar da toplamda 72.405 kişiye hizmet verilmiş durumda.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 19

Barınma hizmetinden yararlanan kadınların kuruşlardan ayrılma nedenlerine kısaca değinecek olursak; işe yerleştirme, öz ailesinin yanına dönme, eşi ile barışma, ebeveyn veya kardeşleriyle sorununu çözme sebepleriyle de kadınlarımız kendi hayatlarına dönebilmekte.

Yine, diğer hizmet birimimiz ilk kabul birimleri. İlk kabul birimleri il müdürlüklerine başvuran ve barınma ihtiyacı olan kadınların ilk gözlemlerinin yapıldığı, psikososyal desteklerinin verildiği ve ne tür destek verilebileceği konusunda ön değerlendirmelerin yapıldığı, geçici kabullerin yapıldığı hizmet birimleri. Bugün itibarıyla da 25 ilk kabul birimimiz bulunmaktadır.

Kurumsal hizmet birimlerimizin denetimini de çok önemsiyoruz. Bu çerçevede ilgili yönetmelikler doğrultusunda bağlı bulunduğu idareler, Bakanlığımız Denetim Hizmetleri Başkanlığı tarafından en geç iki yılda bir bu hizmet birimlerimiz denetlenmekte. Belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarına ait kadın konukevleri de yine il müdürlüklerimiz tarafından yönetmelikle belirlenen standartlar çerçevesinde denetlenmekte, eksiklik, aksaklık ve yönlendirmeleri içeren raporlar da genel müdürlüğümüze gelmekte, tarafımızdan da iyileştirme çalışmaları sürdürülmekte.

Şiddet önleme merkezlerimize gelecek olursak; şiddete uğramış ya da uğrama riski bulunan kişilerin başvurabileceği, danışmanlık, rehberlik ve yönlendirme hizmeti alabileceği, ihtiyaç duydukları konularda güçlendirici ve destekleyici hizmetleri veren ve izleme çalışmalarını 7/24 esasıyla yürüten merkezlerimiz bunlar. Mevcutta 14 ilimizde şiddet önleme merkezi bulunmaktadır. Şiddeti önleme merkezi bulunmayan illerimizde de il müdürlüklerimiz marifetiyle bu hizmetlerimizi sürdürmekteyiz.

ŞÖNİM'ler; kısaca diyeceğim, hizmet alan kişi sayılarına bakacak olursak 2014 yılında ŞÖNİM'lerde 24.773 kişi toplamda hizmet almış.

6284 kapsamında alınan koruyucu tedbir kararlarına gelecek olursak; bilindiği üzere koruyucu tedbir kararları şiddet mağdurları için alınan tedbir kararlarıdır. Bu tedbir kararlarının türleri: Barınma, geçici maddi yardım, korunma, kreş yardımı, iş yerinin değiştirilmesi şeklinde çeşitlenmekte ve 2014 yılı içinde de 17.114 koruyucu tedbir kararı alınmış. Önleyici tedbir kararları da şiddet uygulayanlara yönelik alınan tedbir kararları. Bu çerçevede korunan kişiye yönelik şiddet içerikli söz ve davranışta bulunmama tedbiri, konuttan uzaklaştırma tedbiri, iş yerine ve konuta yaklaşmama gibi önleyici tedbir kararları alınmakta, toplamda da 2014 yılı içinde 294.363 koruyucu tedbir kararı alınmış durumda.

Yine, kadına yönelik şiddetle mücadelede yürüttüğümüz araştırmalar ve projelere kısaca değinmek istiyorum. Biraz evvel de konuşmacılarımız, sayın milletvekillerimiz şiddetin aslında bir tanımını genişletmek gerektiği üzerinde durmuştu. İstanbul Sözleşmesi kapsamında bizim de benimsediğimiz şiddet tanımını kısaca sizlerle paylaşmak isterim. Kadına yönelik şiddet bir insan hakkı ihlali ve kadınlara yönelik ayrımcılığın bir biçimi olarak anlaşılmakta İstanbul Sözleşmesi'nde. İster kamusal ister özel alanda meydana gelsin, kadınlara fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik zarar ve ıstırap veren veya verebilecek olan her türlü eylem ve bu eylemleri, tehdit etme, zorlama ve keyfi olarak özgürlükten yoksun bırakma anlamına gelmekte.

Şiddet konusuna gelince, dünyada, Avrupa'da ve Türkiye'de şiddet konusuna rakamlarla girmek istiyorum. Kadına yönelik şiddet yalnızca ülkemizde değil, tüm dünyada maalesef ciddi bir toplumsal sorun olarak varlığını sürdürmekte. Birleşmiş Milletler verilerine göre dünya genelinde hayatında en az bir kez eşi veya yakın ilişki içinde bulunduğu kişi tarafından şiddete maruz kalan kadınların oranı yüzde 59'lara kadar çıkabilmekte. Yine, Birleşmiş Milletler verilerine göre hayatında en az bir kez fiziksel şiddete maruz kalan kadınların oranları ve ülke karşılaştırmalarında örnekleri de şöyle paylaşabiliriz: Çin'de bu oran yüzde 14, Fransa'da yüzde 18, İsviçre'de yüzde 29, Almanya'da yüzde 38, Danimarka'da yüzde 39 ve Avusturya'da yüzde 49 şeklinde karşımıza çıkmakta. Avrupa'da en son yapılan araştırmaya göre duruma baktığımızda ise 28 AB ülkesinde 42 bin kadınla yapılan araştırma bu. Her 3 kadından 1'inin 15 yaşından itibaren fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığı bu araştırmada ortaya çıkmış. Kadınların yaygın biçimde istismara uğradığını ancak bunların çok azının kayıtlara geçtiğini. Aile içi şiddet vakalarının sadece yüzde 14'ü ve diğer şiddet vakalarının sadece yüzde 13'ünün rapor edildiğini ve şiddetin gerçekleştiği ilişkiyi bitiren kadınların hâlâ risk altında olduğunu, her 5 kadından 2'sinin -ki bu oran yüzde 43- şimdiki ve eski eşi ya da hayat arkadaşı tarafından psikolojik şiddet gördüğünü, eşi veya hayat arkadaşının şiddetine maruz kalan kadınların oranının ise yüzde 42'sinin hamileyken de şiddet gördüğünü göstermekte. Kaynakçamız da Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansından.

Danimarka'da -bu yapılan araştırma sonucunda- şiddet oranının yüzde 32, Avusturya'da yüzde 13, Finlandiya'da yüzde 30 ve Lüksemburg'da yüzde 22 olduğu görülmekte.

Biraz evvel de bahsettiğimiz gibi Türkiye'de kadına yönelik aile içi şiddet araştırması ilk olarak 2008 yılında gerçekleştirildi. 2014 yılında bu araştırmanın devamı olarak yeni bir araştırma yapıldı, yine Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından yürütülen bir araştırma. Bu araştırmada maksadımız son altı yıl içinde yürütülen politika ve programların etkilerini değerlendirerek şiddet alanındaki farklılaştırmayı anlamak, görmek istedik. Araştırmayla ölçülen şiddet biçimlerine kısaca değinirsem: Eş ve birlikte olunan erkekten fiziksel şiddet, cinsel şiddet, duygusal şiddet, ekonomik

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 20
şiddet ve ısrarlı takip biçimleri değerlendirildi. 30 Aralık tarihinde elimizde özet rapor olduğu için paylaştığımız bir raporumuz var, oradan yeni araştırmadan 4 başlık altında sizlere rakamları paylaşmak istiyorum.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Bu verdiğim rakamlar doğru mu acaba?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Şimdi, verdiğiniz rakamlar kısmen doğru. Yani 2008 yılına ait. Şimdi, yeni araştırma olduğu için ben şu anda yeni araştırmanın temel bulgularını sizlerle paylaşıyor olacağım. Araştırmanın nihai raporu henüz elimize geçmedi, şubat ayı içinde elimizde olacak. Bu çerçevede zaten kamuoyuna açık olacağı için herkes bu araştırmadan bilgi sahibi olacak. Bizler de toplantılarda bu konuda ayrıntılı bilgiler sizlere verebiliriz. Bu araştırmadan aldığım temel bulgular fiziksel şiddetin yaygınlığına baktığımızda 2014 yeni araştırmaya göre yaşamın herhangi bir döneminde Türkiye’de yüzde 36 oranında fiziksel şiddetin yaygınlığı görülmekte. Son on iki ayda bu oran ise yüzde 8 olarak görülmekte. Cinsel şiddet...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Yüzde 8’e düşmüş mü?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Şimdi, son on iki ay için yüzde 8. Ben karşılaştırmayı da son slaytımda sizlerle paylaşıyor olacağım. Bir düşüş var evet, 3-4 puanlık bir düşüşü açıkça görüyoruz.

Cinsel şiddetin yaygınlığına baktığımızda da yaşamın herhangi bir döneminde Türkiye oranı yüzde 12, son on iki ayda ise bu oran yüzde 5.

Duygusal şiddetin yaygınlığına baktığımızda da dünyada olduğu gibi maalesef Türkiye’de de bu oran en yüksek, yüzde 44 yaşamın herhangi bir döneminde, son on iki ayda da bu oran yüzde 26 olarak görülmekte.

AHMET DURAN BULUT (Balıkesir) – Niye düşmüş, bu on iki ayda ne olmuş?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Yani son on iki yada bir şey olduğundan değil, son on iki aydaki ölçü şey yani bir düşüş var.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Hayatınız boyunca gördüğünüz şiddet soruluyor, diğerinde son bir yılda gördüğünüz şiddet soruluyor.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Son bir yılda gördüğünüz. O anlamda bir ölçek. Evet, soru farklı.

Bir de ilk defa ölçeklediğimiz gösterge var, o da ısrarlı takibin yaygınlığı. Buna baktığımızda yaşamları boyunca en az bir ısrarlı takiple karşı karşıya kalan yüzde 27’lik bir oran var.

Şimdi 2008-2014 karşılaştırmalarına geldik, tablomuza. Bu tablomuzda da görüldüğü gibi 2008 yılında duygusal şiddet ve istismar yüzde 44’tü, 2014 araştırmasında da aynı oran mevcut. Fiziksel şiddete baktığımızda 2008 yılında oran yüzde 39 iken şu anda, 2014 araştırmasında yüzde 36 olarak karşımıza çıkmakta. Cinsel şiddette de yine 3 puanlık düşüş var, 2008 yılında 15 olan oran 12’ye düşmüş durumda. Fiziksel veya cinsel şiddetin birlikte yaşanma oranı ise 2008 yılında yüzde 42 iken bu yıl itibarıyla, 2014 yılı itibarıyla yaptığımız araştırmada bu oran yüzde 38’e düşmüş durumda.

Komisyon toplantısı öncesinde Sayın Başkanımızla da paylaştığım bir projemizden bahsetmek istiyorum. 6284 sayılı Kanun’un bir etki analizini yapmayı öngördük, çünkü buna kanunla ilgili çok farklı geri bildirimler alındı toplumun farklı kesimlerinden, bu anlamda bu etki analizi yapılarak kanunda bir revize yapılabilir mi bunu görmek istedik. Buradaki hedefimiz, kanunun uygulanmasına ve aile içi şiddetin önlenmesine katkıları değerlendirelim istedik. Karar verenler tarafından kanunun uygulanmasında karşılaşılan sorunları tespit etmek istedik ve tedbir kararlarının taraflar üzerindeki etkisini görmek istedik. Ocak sonu itibarıyla rapor elimize geçecek, şubat sonunda da bu raporun sonuçlarını sizlerle paylaşıyor olacağız, kamuoyuyla paylaşıyor olacağız.

Şiddetle mücadelede Avrupa Birliği projelerimiz var. Bundan sonra yapacağımız çalışmalarda omurga vazifesi görecek olan bu projeyi kısaca sizlere sunmak istiyorum. Projemizin amacı aile içi şiddet konusunda faaliyette bulunan tüm ilgili tarafların destek hizmetlerini geliştirerek şiddete karşı korumayı artırmak ve tam bir iş birliği sağlamak. Bu kapsamda şiddete maruz kalan kadınlar için 26 ilimizde merkezî ve yerel yönetim birimleri ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliğini artırmayı, koruma hizmetlerinin yani yerelde verdiğimiz kurumsal hizmetlerin yönetim yapısını güçlendirmeyi ve kapasitelerini artırmayı hedefledik. Projemizin bütçesine baktığımızda yüklü bir bütçemiz var, teknik destek anlamında 6 milyon 850 bin euroluk bir bütçe. Hibe anlamında da sivil toplum kuruluşlarına kullanılan, hibe anlamında da 3 milyon 300 bin euroluk bir bütçesi olan, toplamda 10 milyon 150 bin euroluk bütçesi olan bir proje. 26 ilimizde uygulandığını söyledim, illeri teker teker saymayacağım zamandan kazanmak için. Bilgi notları da sizlerde mevcut.

Bu projemizin iki bileşeni olduğunu söylemiştim. Hibe bileşeni kapsamında yerel ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşlarının kadına karşı şiddetle mücadelede yönelik çalışma kapasitelerinin güçlendirilmesini hedefledik bu hibe bileşeninde. 11 ilde 19 sivil toplum kuruluşuna proje desteği verilmekte. İstanbul’da 5 proje, Ankara’da 3 proje, Samsun’da 2, Nevşehir’de 2, Adana, İzmir, Gaziantep, Mardin, Düzce, Kocaeli ve Konya illerinde de 1’er proje şu anda sürdürülmekte. 2015 yılı sonu itibarıyla bu projelerin raporlarını alacağız. Sivil toplum kuruluşlarıyla da bunları değerlendirip bundan sonra belirleyeceğimiz politikalara bunları temel teşkil edeceğiz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 21

Teknik destek anlamında, bileşeni kapsamında ise bu 26 ilimizde 1.550 çalışana kadına yönelik şiddet ve toplumsal cinsiyet eşitliğinde farkındalık sağlamak amacıyla eğitici eğitimleri vermeyi planlıyoruz. Öncelikle eğitici eğitimler verilmeden önce bir eğitim ihtiyaç analizi yapılacak, sonra da 1.550 çalışana yönelik eğitimler verilecek. Söz konusu eğitimcilerle de projenin nihayetinde 35 bin sağlık çalışanına ve 140 bin emniyet personeline ulaşmayı hedefliyoruz. Yine, bu proje kapsamında kurumsal destek mekanizmalarının güçlendirilmesi amacıyla mevcut durum analizleri yapılacak 26 ildeki bütün kurumsal hizmet birimlerinde. Uygulama standartları çıkartılacak ve Türkiye geneline de bu standartlar yaygınlaştırılacak.

Diğer bir Avrupa Birliğinden finansmanlı projemize geldiğimizde ise burada amacımız şiddet mağduru ve risk altında olan kadınların etkin bir şekilde korunması amacıyla kadın konukevlerinin hizmet sunum kapasitelerinin artırılmasını ve elektronik destek sistemi uygulamamızın etki değerlendirmesini yapmayı amaçladık. Burada da yine finansman bütçesi teknik destek olarak 200 bin euro, mal alımı olarak da 2 milyon 705 bin euro, toplamda 2 milyon 905 bin euroluk bir proje bu. Projenin mal alımı bileşeni gerçekleştirilmiş durumda. 135 adet 14+ minibüs 77 ilimizde bulunan kadın konukevleri ve ŞÖNİM'lerde ve il müdürlüklerinde hizmet vermek üzere dağıtılmış durumda. Teknik destek kapsamında da yine biraz evvel bahsettiğim güvenlik butonu uygulamasının olumlu sonuçları olmadığını ve yeni bir uygulamaya ihtiyaç duyduğumuzu tespit ettiğimizi söylemiştim. Bunun sistematik bir değerlendirmesini yapmak için uyguladığımız bir çalışma bu.

Bütçemize gelecek olursak 2015 yılı Genel Müdürlüğümüzün bütçesi toplamda 118 milyon 355 bin TL.

İleriye dönük planladığımız çalışmalara hızla gelmek istiyorum. İstanbul Sözleşmesi kapsamında sözleşmeye uyumun sağlanması için yükümlülük tablosu hazırladığımızı belirtmiştim. Bu tabloda planlanan yasal ve idari düzenlemelere ilişkin çalışmaları ilgili kurum ve kuruluşlarla iş birliği ve eşgüdüm içinde yürütüyor olacağız. Ayrıca GREVIO sürecini de 3 Mart itibarıyla sonlandırmış olacağız.

Yine, 6284 sayılı Kanun'unuzun etki analizi çalışması sonucunda ilgili kurum ve kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte ve değerli Komisyonumuzun da raporları neticesinde yeni bir yol haritası hazırlayıp çalışmalarımızı yürütmeyi planlıyoruz.

Yine, 2006'ya 17 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında Kadına Yönelik Şiddet İzleme Komitesi toplantıları yaptığımızı belirtmiştim. Bu toplantıların 8'inci kez gerçekleştirildiğini de ifade etmiştim. Bu toplantıların artık rutine bindiğini gözlemledik. Dolayısıyla tüm kurum ve kuruluşlarla ve sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte bu toplantıların içeriğini yeniden değerlendirip daha fonksiyonel hâle nasıl getirebiliriz, böyle bir planlamamız var, bu çalışmayı da bu yıl içinde yapıyor olacağız.

Yine, bahsettiğim 2012-2015 dönemine ait Ulusal Eylem Planı'mızın izleme değerlendirme çalışmaları devam edecek ama 2015 yılı itibarıyla bu dönem biteceği için yeni dönem eylem planının çalışmalarımıza da 2015 yılının son çeyreğinde başlıyor olacağız.

Şiddeti önleme ve izleme merkezlerimiz kapsamında da 14 ilde şu anda mevcutta ŞÖNİM'lerimiz bulunmakta, hizmet vermekte. Yeniden yapılandırarak bu merkezlerimizi Türkiye geneline yaygınlaştırmayı düşünüyoruz. 2015 yılında hedefimizde 11 ile yaygınlaştırmak var, daha sonra da, diğer yıllarda da tüm illere yaygınlaştırma çalışmalarımız devam edecek. Ayrıca, ŞÖNİM bünyesinde şiddet uygulayana verilecek hizmetlerde görev alacak personelin yeterli donanımlar kazanması için de hizmet içi çalışmalarımız planlanmış, bunlar sürdürülecek. Daha önceki slaytlarımda da belirttiğim üzere şiddeti uygulayana, uygulama ihtimali bulunan kişilere yönelik olarak Ankara ilinde uygulamakta olduğumuz öfke kontrolü programının da pilot uygulamalarını yaygınlaştırmayı hedefliyoruz.

Elektronik destek sistemleriyle ilgili güvenlik butonu uygulamasının etkisini değerlendirmekteyiz. Bu değerlendirme raporuyla Avrupa ülkelerinin iyi uygulama örneklerini de dikkate alarak iyi bir ülke modeli oluşturmayı hedefliyoruz ama şu anda gördüğümüz, biraz evvel de bahsettiğim gibi, Adalet Bakanlığının yürüttüğü denetimli serbestlik modeline entegre olmamız hem daha ekonomik olacak hem daha hızlı bir çözüm olacak gibi görülmekte.

Yine, aile içi şiddetle mücadele projesi kapsamından 26 ilimizde mevcut durum analizlerimiz devam etmekte, eğitim ihtiyaç analizlerimiz de yılın son çeyreğinde raporları elimize gelecek şekilde devam etmekte. Bu raporları aldıktan sonra 26 il için eylem planları geliştirilecek, eğitim materyalleri hazırlanacak ve eğitim programları uyarlanacak. Eğitimcilerin eğitimi ve genel eğitimciler için eğitimler uygulanacak. Toplamda, bahsettiğim gibi, 1.550 eğitici bu proje kapsamında eğitim ordusuna katılacak diyebiliriz.

Yine, bu proje kapsamında tüm kurumsal hizmetlerde uygulama standartları yıl sonunda tanımlanmış olacak. Risk değerlendirme raporu müdahale planı, sosyal inceleme raporu ve mülakat formları gibi dokümanların oluşturulması ve geliştirilmesi sağlanacak. Yine, il bazında 26 ilde iletişim stratejileri hazırlanacak ve bu proje kapsamında şiddet mağdurlarına hizmet sağlayan, iyi bir uygulama örneği olan Avrupa Birliği ülkelerine ve de proje kapsamında olmayan diğer illerdeki hizmet birimlerimize de çalışma ziyaretleri düzenlemeyi planlıyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 22

2014 yılında güncellediğimiz ya da takibini yaptığımız şiddet araştırması kapsamında ileri analiz çalışmaları yapmayı planladık. Bu çerçevede kadına yönelik şiddetle daha etkili bir şekilde mücadele etmek ve konuya yönelik yeni politika ve programların geliştirilmesine imkân sağlamak için bu ileri analiz çalışmalarını yürütmeyi planlıyoruz. Bu çalışmalarda 2008 ve 2014 yılında yürütülen TNSA araştırmalarının bulgularıyla kadına yönelik şiddete ilişkin literatürden de yararlanmayı hedefliyoruz.

Kısaca özetleyecek olursam, sözlerimin sonuna geliyorum, sunumunda sizlerle paylaştığım bu 2014 yılı şiddet araştırmamızda hepimizin de gördüğü üzere ülke genelinde 3-4 puanlık düşüşler ve bölgesel farklılıklar görülmekte. Elde edilen veriler mücadelenin farklı bir boyutla ve farklı bir bakış açısıyla ele alınması gerektiğini açıkça ortaya koymakta. Bu sebeple verilen mücadelenin artık, sadece kadınlar üzerinden değil erkekler üzerinden, mağdurlardan ziyade failer üzerinden yürütülmesi gerektiği ve farkındalık çalışmalarının yine failer üzerinden takip edilmesi gerektiği düşüncesindeyiz. Şiddet sebepleri ve sonuçları açısından da çok boyutlu bir olgu. Ortadan kaldırılması da ancak toplumun tüm kesimlerinin ortak ve kararlı mücadelesi ve bütüncül bir yaklaşımıyla mümkün. Yine sayın milletvekillerimizin bahsettiği gibi gerçekten tam bir zihniyet dönüşümüne ihtiyaç var. Bu sebepten Meclis Komisyonumuzun raporu planlamamızda daha etkin ve yeni politikalar üretmemizde belirleyici olacak. Bilhassa İstanbul Sözleşmesi'nin yürürlüğe girişiyle başlattığımız, 2011 yılından beri başlatılan ve yeni başlatılacak olan tüm çalışmalarının sonuçlarının hem ülkemizde hem dünyada kadına yönelik şiddetle mücadeleye önemli bir ivme kazandıracağını öngörüyoruz. Özveriyle gerçekleştirdiğimiz tüm çalışmaların sonucunda da artık bu komisyonlarda şiddet vakalarını değil toplumdaki her bireyin, bilhassa kadınların başarı öykülerini paylaşacağımızı umuyoruz.

Heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten çok güzel bir sunumdu, ben çok yararlandım. Yalnız bir şey gördüm, anlaşılın o ki biz Ustaoglu'nu bu rapor yazılmadan önce bir kez daha davet edeceğiz. Bunun iki tane sebebi var: Bir, belki bütün Komisyon üyelerimizin olduğu üzerinde daha rahat konuşacağımız bir gündem, artı 6284 sayılı Yasa'yla ilgili etki analizi elde edildikten sonra, onun üzerinde yeniden bir istişare yapmak amacıyla... Ama bugün yine de ben sayın vekillerimize sorayım, söz almak isteyen, katkı sağlamak isteyen varsa söz vereceğim.

Buyurun Sayın Aydoğan.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Teşekkürler sunumunuz için.

Şeyi merak ediyorum farklı araştırmalar var. Şiddet denince 3...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – 3 ve 4 puanlık, evet.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Bu şüphesiz ki önemli ama yani Türkiye'deki bu kadına yönelik şiddet üzerine çalışan sivil toplum örgütleri, kadın hareketlerinin verileri biraz daha farklı. Örneğin işte kadın cinayetlerinde yüzde 1.400 gibi bir artıştan söz ediliyor. Yine kadına yönelik tacizde, tecavüzde son birkaç yıl içerisinde bir artıştan söz ediliyor. Tabii, şu anda kadın hareketleri burada olmadığı için yani bu yüzdeler bir araştırmaya mı dayalı yoksa bir gözleme mi dayalı onu bilmiyorum ama onlardan bu sonuçları alırız. Bu farklılık nereden kaynaklanıyor? Şüphesiz siz de izliyorsunuz, her gün Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu var, araştırılabilir platformu var, değişik kadın hareketleri var, onların basın açıklamaları yaparken kamuoyuna sunduğu bazı istatistiksel veriler var. Sizinkilerle çok uyumuyor.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Açıkçası bunların kaynağını şöyle düşünüyoruz: Yani düzenli olarak tutulan bir veri tabanı yok. Yani bu işte kulaktan dolma, bilimsel bir araştırma neticesinde ortaya çıkmış bulgular değil. Yani bizim araştırmamız 2014 yılı araştırması -ki şu anda sivil toplum kuruluşlarıyla paylaşılan bulguların da olacağı bir geniş raporumuz var, onu da inşallah şubat ayı içinde kamuoyuyla paylaşıyor olacağız- bu bilimsel göstergeleri olan, verileri olan ve kapsamı Türkiye genelinde olan araştırmaya bakıp yorumlarda bulunmak daha doğru olacak diye düşünüyorum. Açıkçası bunları, bu sonuçları biraz evvel belirttiğiniz rakamları belirten sivil toplum kuruluşlarının kaynakçasının ne olduğunu sivil toplum kuruluşlarıyla birlikte oturup değerlendirmek lazım diye düşünüyorum.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Evet, öyle bir şeye muhakkak ki ihtiyaç var. O zaman onu yapmalısınız diye düşünüyorum, bu bir.

Bir de, kadına yönelik şiddeti tanımlamada projeler falan iyi bir sunumdu bence ama medyayı niye etkili bir güç olarak kullanmadınız bu zamana kadar, yani özellikle sizin Genel Müdürlüğünü yaptığınız kurum olarak. Medya birinci güç olduğu için insanlarda bir zihniyet değişimine yol açacak organ olarak.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Kesinlikle katılıyorum size. Yani bu konuda medyanın aldığı tavırdan da kaynaklı ilerleme kaydetmemizi gerekmesine rağmen en zayıf kaldığımız alan diye düşünüyorum. Onun için yeni stratejik eylem planımızda bu alana yönelik hedeflerimizi ve faaliyetlerimizi yeni eylem planımızda görüyor olacağız, uyguluyor olacağız.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 23

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Çünkü öyle bir şey göremedim orada.

Tamam daha sonra yine yaparız.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Peki.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kavuncu buyurun.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Teşekkür ediyorum sunum için.

Aslında sunumlar içerisinde ve konuşmalarda bir şey dikkatimizi çekiyor. Bir sayın milletvekilimiz şiddet oranlarını verirken örneğin çok yüksek rakamlardan bahsetti, biz de itiraz ettik. Gene biz çeşitli kıyaslama yapmışız geçmiş döneme ve şu anda kesitsel çalışmalar yapmışız, yurt dışından da örnekler var ama yöntem olarak acaba bir birliktelik, bir homojenite var mı? Yani kadına şiddetin tanımı enternasyonal bir tanım mıdır? Yani elbette bunun bilimsel temelleri var ama bunun kültürel faktörleri ve diğer faktörleri olabilir mi? Yani örnek: Şimdi Amerika Birleşik Devletleri’nde bir kişinin yabancı bir kişinin şöyle eliyle omuzuna dokunması ve bir bedensel temas bir şiddet sayılabiliyor. Yani beden bir koruma altında ama bizde bu bir sevgi ifadesi, bir dostluk sıcaklık söz konusu olabilir. Yani örneğin biz bu oranları belirlerken bir erkeğin bir tartışma esnasında sesini yükseltmiş olması ve bağırması bir şiddet midir? Yani bundan yanlış anlaşılmasın, hani hoşgörüyü genişletmek anlamında bir şeyi kastetmiyorum ama yani o anlamda bakarsanız bugün -dünyada diye söyleyeyim- hangi evde yahut da hangi kişiler arasında bir tartışma olmayabilir, kimin arasında bu tarzda bir şey olmayabilir. Eğer şiddetin tanımı, ne kastettiklerimizi hiç olmazsa bir formata konulmazsa yapılan çalışmalarda oranlar değişik olabilir, her çalışmada farklı şiddet göstergeleri söz konusu olmuş olabilir. Yani bunun için acaba bir çalışmamız var mı? Bilim dünyasıyla olsun, ülkemizin kültürü, gelenekleriyle birlikte belki de iç içe katan bir modellemeniz oldu mu? Kadına şiddet nedir?

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ustaoglu.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Tabii, efendim. Kültürel farklılıklar olduğu gerçek, yani Avrupa Birliğine dahil ülkelerde diğer dünya ülkelerinde, Amerika’da çok farklı tanımlar var ama Dünya Sağlık Örgütü’nün bir şiddet tanımı var. Bunu da fiziksel, cinsel ve duygusal şiddet şeklinde ayırmış durumda. Dolayısıyla, biz bu merkezde hareket ediyoruz çalışmalarımızda. Ayrıca, biraz evvel de paylaşmıştım, şu anda 15 ülkede yürürlükte olan İstanbul Sözleşmesi’nde de geniş bir tanım var. Bu tanımlar üzerinden bütün araştırmalar sürdürülmekte. Biz de yine bu tanımlar üzerinden gidiyoruz. Temel çalışmalarımızı yürütüyoruz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Bakbak, buyurun.

DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Bu sığınma evlerinde oluşturduğumuz ortak standart bir dilimiz var mı? Bunlarla ilgili bilgileri alıp tablolara dönüştürüp bunlara soruları sorduğumuzda veya buradan çıkarttığımız tekrar çocuklarıyla eski düzenine geçen bir tablo düzenimiz... Tabii, bu her olay, şahıs şahıs farklılık gösteriyor, bunu tahmin ediyorum ama bunu çalışmalara, araştırmalara dökemediğimiz, üniversite bazında bunları bir sonuca ulaştırabildiğimiz, genel bir bütünleme yapabildiğimiz bir ortak dilimiz var mı? Ben bunu merak ettim.

Bir de buton olayı değerlendirmesini çok iyi anlayamadım buradaki anlatımınızdan. Biz bu konuda başarılı mıyız, daha iyiye mi götüreceğiz, dünyada bu durumda iyi örnekler var mı, yoksa bu olay doğru bir değerlendirme değil midir? Burayı anlayamadım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ustaoglu.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Şimdi, “Kadın konukevlerinde, kamusal hizmet birimlerinde bir ortak dil var mıdır?” dediğimizde olabildiğince ortak dil oluşturulmaya çalışılıyor, bazı istatistikler ve tablolarda oluşturulmaya çalışılıyor ama bu eksikliği hissettiğimiz için, biraz evvel bahsettim, 26 ilde uygulanan standartlara ağırlık vereceğimiz bir çalışmamız var. Dolayısıyla, bu standart çalışmasıyla bütün kurumsal hizmetlerde, sadece bakanlığımıza bağlı değil diğer bakanlıklarda da kadına yönelik şiddet konusunda hizmet veren tüm birimlerde bir uygulama standardı oluşturmayı hedefliyoruz. Yani şu anda dediğim gibi olabildiğince bir standart var ama en iyisini inşallah 2016 yılında bütün kuruluşlarda uyguluyor olacağız.

Diğer bir konu buton uygulamasıyla ilgili. Buton uygulamasını belki çok hızlı gittiğim için çok iyi ifade etmemiş olabilirim. Buton uygulaması doğru tercih mi? Bunun cevabı şu andaki etki değerlendirmesine baktığımızda değil. Yani sadece şiddet mağdurunun içinde olduğu değil, failin de içinde olduğu bir mekanizmanın olması gerekiyor, bu da denetimli serbestliğin şu anda uyguladığı mekanizma elektronik takip sistemi, onun için buna entegre olmaya çalışıyoruz. Yani seçtiğimiz yöntemin eksik olduğunu saptadık, yeni bir yöntem var, onun pilot uygulamasını yapıp ve bu yaptığımız araştırmanın neticesinde de daha iyi bir yöntem eğer bulabilirsek onunla beraber gitmek istiyoruz bu takip sistemiyle.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun, Sayın Uçma.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 24

Önce Genel Müdüremize çok teşekkür ediyorum. Gerçekten ben bu kadar mesafe aldığımızı bilmiyordum, çok güzel bir rapor. Biraz önce verilen istatistikler gibi eğer eksiltili ve çoğaltılı değilse şayet -onları da inşallah şey yapacağız- çok güzel. 2008'den önce yani daha doğrusu bizim hükümetlerimizden önce Türkiye'de sadece kadına yönelik değil, kadın ve diğer unsurların tamamına yönelik ciddi istatistikler olmadığı için, şimdi biz bu istatistikleri tutup gün yüzüne çıkardığımız için fazla gibi gözüküyor ama dünya geneliyle bunları örneklememiz gerekiyor. Bütün örnekleriniz Avrupa'dan yani Batı'dan. Mesela niye Balkanlar yok, niye Orta Doğu yok, niye Orta Asya yok, niye Doğu blokları yok? Şimdi, dolayısıyla, biz bütün dünyanın envanterini bu anlamda ele alırsak zannediyorum çok daha iyi bir şey yapmış oluruz.

Hakikaten de bu biraz önce arkadaşta söylediğim espri değildi. Bir yıl içerisinde neler oldu? Üniversite sayılarımızda artışlar oldu. Eğitim merkezlerimizde eğitime tabi tutulan insanların sayısı arttı. Diyanet İşleri Başkanlığımız devreye girdi. Daha aktif olmalı bakınız. Yani bu işi Diyanet İşleri Başkanlığıyla entegre hatta burada başka dinî cemaatlerin ve grupların önderleriyle entegre çözmek durumundayız. Niçin biliyor musunuz? Bunu şunun için çok önemsiyorum: Sevgili Başkanım, bizim kaynaklarımızı arındırmamız gerekiyor. Bütün sorun oradan çıkıyor. Ben "yeni bir başlangıç, bir Rönesans" derken... Keşke olsaydı Ruhsar Hanım şey yapmadı, ona fazla "ümitvar olmadığımı" söyledi ama hayır bazen bir toplum tek bir insanın, tek bir adımıyla değişip dönüşebilir. Halil Cibran'ın sözünü sürekli anlatıyoruz: "Nasıl bütün bir ağacın sessiz bilgisi olmadan dalın ucundaki bir yaprak sararmaz ise, topunuzun katkısı olmadan bir toplumda suç işlenemez." Bu kadın olur, erkek olur, hayvana eziyet olur, çocuğa şiddet olur, sosyal olur, siyasi olur, psikolojik olur, ekonomik olur, ayrı bir konu. Benim özellikle buna ilave etmek istediğim şey şu: Şimdi, Diyanetle irtibatlı gidildiğinde o bahsettiğim... Mesela altmış yılını birlikte geçirmiş ama birbirine şu saydığımız unsurlardan hiçbirisini uygulamamış örnek ailelerin hatıraları, ajandaları, belgeselleri çok katkı verebilir diye düşünüyorum. Yani fevkalade önemli bu. Tarihten idol, sembol olabilecek insanlar, günümüzde yaşayan insanlar ve hakikaten yani ombudsman mahallede, ilçede, çevrede ombudsman oluşturup... Çünkü bakın, beyefendi geçici hiddete kapılmış olduğunda, hanımefendi de bunu değerlendirdiğinde, örneğin sabah kahvaltısını yaparken ya, işte "Yüzüme baktın, psikolojimi bozdun." diye karakolu aradığında altı ay uzaklaştırma alıyorsa burada başka bir gerginliğe sebebiyet veriyoruz demektir.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Öyle bir şey yok, keşke olsa.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Var var.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – 6284 kapsamında maalesef oluyor bu tür kararlar.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Bununla şunu demek istiyorum Sevgili Genel Müdürüm: Butonları biz örnek aile ve insanlardan oluşturabiliriz, "mahallenin namusu" diye bir şey geliştirebiliriz. O mahallede birisine yönelik bir şey yapılıyorsa herkes ona sahip çıkar ve hakikaten de yaparı neredeyse ifna eder, tabii, o da bir şey olur.

Efendim, bakınız, yeryüzünde ilk şiddet olayı kadın-erkek arasında olmamıştır, erkek-erkek arasında olmuştur. Şimdi, bunları niye söylüyorum? Buralardan doğrusu yeni vizyonlar yakalayalım için söylüyorum. Yani Kur'an'da geçmeyen ama Tevrat'ta geçen Habil-Kabil, onlar aslında insanoğlundan 2 kişidir. Habil-Kabil hadisesinde 2 erkek şiddet kullanmıştır. Peki, orada şiddeti kullanma nedenleri nelerdir? Şimdi bütün bunların incelenmesi gerekiyor. Biz şiddet nedenlerini konuşuyoruz, araştırıyoruz ve sonra ona ilişkin çözüm önerileri sunuyoruz. Ama bakınız, kadim medeniyetleri, kadim kutsalları arındırmayı hiç denemiyoruz, bunu mutlaka denememiz lazım. Bu süreçte -işte Diyanet derken, vurgu yaparken onun için söylüyorum- orada oluşacak bir heyetle birlikte süratle bunların gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Yani sonradan insanlar eliyle müdahale edilerek bozulan Tevrat'ta, İncil'de ve bozulan, muharref hâle getirilen -mana olarak, lafız olarak değil- Kur'an'da ve hadislerdeki olguyu temizlememiz gerekiyor arkadaşlar. Başka türlü bu sorunu çözmeye imkânımız yok. O itibarla en başlangıçta bunları söyledim. İnşallah buna ilişkin önerilerimi muttasılan bıkmadan, usanmadan ben sıralamaya devam edeceğim.

Bakınız, şu an oluşturduğumuz bütçede -sizi kutluyorum, tebrik ediyorum, hamdolsun, başarıda her bireylerimizin ayrı ayrı millet olarak, siyasi partiler olarak da katkıları var kuşkusuz- kimi Afrika ülkelerinin bütçesinden büyüktünüz. O hâlde bunu çok rantabil, çok verimli kullanmanın yollarından birisi de yani konuyu iyi tahlil edip... Olay şu: Yani tespitte bulunmak -bunun için düzeysel yaklaşamayız- teşhis koymak ve sonra tedaviye başlamak ve "Hangi kurumlarla irtibatlı olacağız, ne yapacağız, nasıl yapacağız, kiminle yapacağız?" sorularına da ciddi cevap üretmemiz gerekiyor ve kısa zamanda -zaman, periyod kısa falan ama- buna yeni bir filozofi katıp, yeni bir konseptte bütün dünyaya örnek olabilecek durumda bunu yaygınlaştırabileceğimizi düşünüyorum. Ben o konuda çok ümitvarım. Önemli olan teori temellerini oturtmak: Zaten hamdolsun paramız çok, insan kaynağımız gayet iyi, uluslararası ilişkilerde çok iyiyiz ama dünya envanteri bizim için önemli.

Peki, çok teşekkür ediyorum, yüreğinize sağlık, sağ olun, saygıları sunuyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Sizin ilave etmek istediğiniz bir şey yoksa...

Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 25

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Efendim, ben teşekkür ederim Sayın Vekilimizin öngörülerine, görüşlerine.

Bu görüşler doğrultusunda, Komisyonun tüm üyelerinin, değerli heyetin görüşleri doğrultusunda çalışmalarımızı zenginleştireceğiz, daha vizyoner politikalarla sizlerle birlikte olacağız inşallah.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten Kadının Statüsü Genel Müdürümüz Sayın Gülser Ustaoglu'yla biz bir toplantıda daha birlikte olacağız, durum onu gösterdi.

Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünden 2 müdür yardımcımız burada: İdris Deniz ile Mehmet Mustafa Nuruan.

İki sunum mu var, tek sunum mu, bir kişi mi yapacak?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN - Kısa kısa bilgi vereceğiz.

BAŞKAN – Peki, o zaman önce İdris Deniz'e söz veriyorum.

Buyurunuz.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İDRİS DENİZ – Teşekkür ederim.

Kadına yönelik şiddetle ilgili Bakanlığımızın yaptığı çalışmaların büyük bir bölümü tabii Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Bizim de genel müdürlük olarak 2012-2015 Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı'nda zihinsel dönüşümün sağlanması ve farkındalık yaratma konusunda bize verilen bir görev var. Bu görev genel olarak evlilik öncesi başvuru yapan bireylere bilginin sağlanması. Biz de hem ailelere yönelik geliştirdiğimiz eğitim programlarında hem de evlilik öncesi başvuran bireylere uygulanmak üzere aile eğitim programını geliştirdik. 2009-2011 yılları arasında bir ön çalışma sonrası Aile Eğitim Programı geliştirildi. Eğitim, iletişim, sağlık, hukuk, medya ve iktisat konularında hayatın güncel konularıyla ilgili 5 ana alan altında 198 ünite geliştirildi. Bu modüler bir program, güncel ihtiyaçlara cevap verecek şekilde geliştiriliyor. Şimdi bu komisyonumuzun çalışması sonrasında da hangi konularda ailelere yönelik bilinçlendirmenin altı çizilmesi gerektiği bildirildiğinde bu modüler program da geliştirilebiliyor. Bu programda aile hukuku alanı altında 2 kitapta ve eğitim ve iletişim altında da bir kitapta genel olarak aile içindeki şiddet ve kadına yönelik şiddetle ilgili önerilerde, tavsiyelerde uzmanlarca hazırlanan bilgiler var.

Tabii, milletvekilimizin itiraz ettiği ibare aslında kitabın altında bir başlıkta şiddete maruz kalındığı sırada nerelere başvurulabilir hakkında bir bilgiydi, o da 2011 yılında hazırlanan bilgiydi. 6284'ten sonra bunun yolları artırıldı, tabii, o konu geliştirilebilir. Ayrıca, "Yaşam Becerileri" adı altında bir kitabımız var. O kitapta da daha çok aile içinde yer alan sorunların çözümü, işte boşanma öncesi nelerle karşılaşılabilir, bununla ilgili genel tavsiye bilgileri var.

Aile Eğitim Programı kapsamında 6.500'ün üzerinde bir eğitimci var, program 2013'ten bu yana etkin olarak uygulanıyor ve 290 binden fazla kişiye ulaşıldı. Ayrıca, uzaktan eğitim yoluyla da isteyen vatandaşlarımız eğitime ulaşabilirler, katılım belgesi alarak takip edebilirler.

Yine bu aile eğitim programının kısa ve öz bilgilerini içeren bir evlilik öncesi eğitim programı hazırlandı. Tabii, Aile Eğitim Programı 26 kitaptan oluştuğu için daha çok evlilik öncesi başvuruda bulunan bireylere hangi konular öncelikle gerekir, onunla ilgili bir yapı oluşturuldu. Bu evlilik öncesi programda daha çok Belediyeler Birliğiyle birlikte çalışıyoruz, 150 binden fazla kişi -tabii isteğe bağlı olarak- il müdürlüklerimiz, Belediyeler Birliği, STK'lar bu programları düzenleyebiliyorlar. Evlilik öncesi eğitim programında da 27 binden fazla askere, er, erbaşa bu programlar uygulandı. Eğitim çalışmalarımız bu şekilde devam ederken bizim aile içinde çeşitli sorunlar oluştuğu zaman ücretsiz olarak il teşkilatlarımızda bulunan meslek elemanlarımıza başvurularını sağlayan bir aile ve boşanma süreci danışmanlığı hizmetimiz var. Bu konuya da 2012 yılın sonlarında bir pilot çalışmayla başladık, 2013'te yaygınlaştırmaya çalıştık. 280'den fazla meslek elemanımıza özellikle aile içi sorunlar ve boşanma sürecinde yaşananlarla ilgili bir hizmet içi eğitim verildi, bir müfredat hazırlandı. Şu anda Türkiye'de 50'den fazla ilimizde bu hizmeti isteyen vatandaşlarımız ücretsiz olarak il müdürlüklerimiz veya sosyal hizmet merkezlerimizde ulaşabilmektedirler. En son ekim ayı sonucuna göre de 1.459 başvurunun 500'den fazlası boşanma fikrinden vazgeçti, ya mahkeme sürecinden vazgeçti veya boşanma sürecinden vazgeçti. Bu hizmet tabii yaygınlaştırılacak, hizmet veren kişilerin sayısı artırılabilecek. Önümüzdeki dönemde de süper vizyon eğitimleriyle kişilerin bilgilerinin, becerilerinin artırılması düşünülüyor.

Bizim, ayrıca, yaptığımız genel araştırmalarda şiddetle ilgili bulgular var. Dilerseniz arkadaşımız onunla ilgili bulgulardan bahsedebilir.

BAŞKAN – Siz tamamladınız mı sunumunuzu?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI İDRİS DENİZ – Tamamladım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 26

Şimdi, Sayın Mehmet Mustafa Nuruan, buyurun size söz veriyorum.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Kadın konusundaki çalışmalar ağırlıklı olarak Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından Bakanlığımızda yürütülüyor. Bizim genel müdürlüğümüz daha çok aile sorunlarıyla ilgili. Bunlardan bazıları aile eğitim programları, aile danışmanlığı, Evlilik Öncesi Eğitim Programı gibi çalışmalar. Şiddet olmadan önce iletişim becerilerinin geliştirilmesiyle bu konuda koruyucu, önleyici anlamında katkı sağlayacak çalışmalar.

Bunun yanında sözü edilebilecek bir de aile sosyal destek programı var. Bu da genelde aile sorunlarının tespit edilmesi ve müdahalesine yönelik bir program. Bu yıl eğitim ve pilot çalışmaları 4 ilde yapıldıktan sonra ülke genelinde her aile sosyal destek görevlisinin sorumlu olduğu bölgede sorunu olan aileleri tespit etmesi ve bunun bir bilgi sistemi içerisinde yer alması, bu bilgi sistemi üzerinden sorunlu ailelerinin izlenmesi, takip edilmesi, gerekli yerlere yönlendirilmesi ve sonuçlarının izlenmesi bakımından önemli bir program olacak.

Bunun yanında genel müdürlüğümüz daha Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü öncesinde Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğüydü. Bu verilerle ilgili tartışma o zamandan bu yana yapılan bir tartışma. 2006 yılında aile yapısı araştırması yapılırken de henüz Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün araştırması da mevcut değildi o zaman. Şu an ülke genelini temsil eden güvenilir verileri ayrıntılı olarak doğrudan bu konuda yapılmış bir çalışma olarak bu Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün çalışmasından elde edebiliyoruz. Fakat aile yapısı araştırmasında da o zaman veri ihtiyacı duyulmuştu, bu konuda da bir iki soru soralım ve zum tespiti yapalım diye... Bu 2011 araştırmasında da tekrar aynı sorular sorularak takip edildi. Bu soru üzerinde de epey bir tartışmalarla -birinci araştırma Türkiye İstatistik Kurumuyla birlikte yapılmıştı- bazı tespitler yapılmıştı. Soru soruş biçimine göre farklılaşıyor. Bu sözel şiddetle ilgili oran 2011 araştırmasında yüzde 41 şeklinde gözüküyor. Kadınlara “Eşinizle aranızda anlaşmazlık olduğunda eşiniz size nasıl tepki verir?” diye sorulduğunda çeşitli şıklar var, “azarlama” şikkında yüzde 41 gibi bir sonuç çıkıyor. Fiziksel şiddet oranı son bir yıl için sorulduğunda 2011 araştırmasında yüzde 4,5. Diğer araştırmaya göre soru soruş biçiminden ve işte son bir yıl olması bakımından bazı farklılıklar var. Fakat nedenler açısından da farklı değişkenlerle analiz edilerek bazı sonuçlar çıkarılabilir. Raporumuzda onların bir kısmına yer vereceğiz. Mevcut durumda kadının statüsünün araştırılması doğrudan bu konuda yapılmış ülke genelini temsil eden, istatistiki anlamında da yeterliliği olan bir grup tarafından yapılmış bir çalışma.

Şu an söyleyebileceklerim bunlar. Belirttiğim gibi daha çok aile sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapıyor genel müdürlüğümüz. Bunlar içerisinde de aile içi şiddet, kadına yönelik şiddet de önemli başlıklardan birisi ve aile danışmanlığı çalışması, Aile Eğitim Programı, özellikle ASDEP çalışmasının bu açıdan önemli çalışmalar olacağını düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Bu konuda söz almak isteyen, katkı sağlamak isteyen varsa söz vereceğim.

Buyurunuz Sayın Aydoğan.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Bir şey sormak istiyorum. Tabii, bu aileyle ilgili çalışmalar, araştırmalar yapıyorsunuz, Türkiye’de tabii ki veya pek çok ülkede klasik aile modelleri var. İşte, bu klasik aile modelleri genellikle eğitimde de kitaplarla da işlenir. Biz ilkokula giderken öyleydi, şimdi biraz belki değişmiştir ama yine mantalite aynı. Genellikle anne evdedir, baba dışarıdan gelir, işte hoş geldin diyen, eşini karşılayan, evde yemek yapan, bulaşık yıkayan, yani roller belirlenmiş bu toplumsal cinsiyet çerçevesinde. Yani demokratik bir aile modeli üzerinde bir çalışmanız var mı? Yani farklı bir şey yapılması lazım, klasik aile modelinin dışına çıkan, demokratik bir aile modele ne olabilir, nasıl olabilir? Bunun üzerine bir çalışmanız var mı? Öyle bir şey göremedik.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Araştırmalarda birincil derecede amaç...

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Nasıl öneriniz var mı? Mesela, Millî Eğitim Bakanlığımıza kitapları yazarken, hazırlarken demokratik bir aile modeli şöyle olmalıdır, yani işte eve gelen baba ayağını üst üste atan, gazetesini okuyan, kişi değil de; işte eve geldiğinde eşiyile birlikte iş yapan, sabah kalkıp işe giden, akşam çocuğu okuldan alan vesaire... Yani böyle bir karşılıklı rollerin paylaşılmasına dayalı bir model yani böyle bir arayışınız, araştırmanız var mı?

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Araştırmalarda öncelikle hedeflenen mevcut durumun tespitine dönük çalışmalar.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Böyle değişecek çünkü ilkokulda şekilleniyor.

BAŞKAN – Şöyle yapalım, bir usule dair. Milletvekilimizin sözünü kesmeyelim

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Yok, sıkıntı yok.

BAŞKAN – Sayın Vekilimiz tamamlasın, ondan sonra ben size cevap için söz vereceğim.

Sayın Vekilim, buyurun.

NURSEL AYDOĞAN (Diyarbakır) – Çünkü algı ve zihniyet değişikliği çok küçük yaşlardan başlıyor ve çocuk küçük yaşlarda öğrendiğiyle ondan sonraki yaşamını şekillendiriyor. Tabii ki mutlaka ileriki yaşamlarda da değişimler oluyor

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 27

ama insanın çocukken aldıkları ve öğrendikleri şüphesiz ki insanın kafasında, beyinde yer ediyor ve model olarak da kişi büyüdüğünde belli bir yaşa gelse, farklı bir eğitim olsa da küçükten öğrendiklerini maalesef unutamıyor. Yani bunu kendi yaşamımızda biz gördük, yaşadık, 50 yaşına geldik, biliyoruz. Yani onun etkisinden kurtulamadık. Yani çok fazla böyle özgür kadın modelini savunsak da pratik yaşamın içerisine girdiğimizde küçüklükten edindiklerimizden kaynaklı bu etkiden maalesef çok fazla kurtulamadık. O yüzden bunun değişmesi gerektiğini düşünüyoruz biz. Yani yeni bir çalışmanın yapılması gerekir bu konuda, demokratik bir aile modeli çalışmasının yapılması gerekir. Bakanlık olarak bu konuda bir çalışmanız var mı, ne düşünüyorsunuz?

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Sayın Nuruhan.

AİLE VE TOPLUM HİZMETLERİ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI MEHMET MUSTAFA NURİ NURUAN – Sayın Genel Müdürümüz buyursun.

BAŞKAN – Buyurun Gülser Hanım.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Millî Eğitim Bakanlığının böyle bir çalışması var, toplumsal cinsiyet bakış açısıyla geleneksel olayların değerlendirilmesi konusunda. Kapsamlı olarak şu anda sadece başlığı ancak paylaşabiliyorum. Olmazsa Millî Eğitim Bakanlığından bu projeye ilgili aslında bilgi talep edilebilir ya da biz bir sonraki toplantıda ayrıntılı olarak bunu sizinle paylaşıyor olabiliriz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Banu Hanım, bir şey ilave edeceksiniz galiba, buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜR YARDIMCISI BANU TUNCAY YILDIZ – Millî Eğitim Bakanlığının bir Avrupa Birliği projesi başladı. Bu proje kapsamında Millî Eğitim Bakanlığının tüm plan ve politikaları, toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla gözden geçirilecek, aynı zamanda tüm kitaplar toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla gözden geçirilecek, on pilot ilde yapılacak bu ve toplumsal cinsiyet eşitliğine dönük olarak eğitimler verilecek. Biz de Millî Eğitim Bakanlığının bu projesinde KSGM olarak paydaş konumundayız çünkü toplumsal cinsiyet eşitliğine dönük olarak hizmet edebilmek için. Aynı zamanda Millî Eğitim Bakanlığının daha önce tanımlanan okul öncesi eğitimde toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısıyla okul öncesi eğitimin gözden geçirilmesi projesi de vardı, yine bir Avrupa Birliği projesi. Belki Millî Eğitim Bakanlığıyla, ilgili yetkililerle görüşüp toplumsal cinsiyet eşitliği anlamında yapılan çalışmalar alınabilir.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

Siz Sayın Yüceer, buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın Başkan, ben küçük bir öneri sunmak istiyorum. Yine Komisyonun çalışmasının daha etkin, bizlerin de katılımının daha yüksek olması için acaba bu sunumları bize hazır bir şekilde komisyon çalışmalarımızda temin edebilir miyiz? Sorularımızı daha fazla yapabiliriz, katkı sunabiliriz diye düşünüyorum.

Bir sorum var benim de: Bu rapor sanırım 2014 değil mi, bu son yapılan?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – 2008-2014 karşılaştırmalı.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Karşılaştırmalı. Yani basına da yansıyan, Sayın Bulut'un da ifade ettiği şeyler oldu tabii. Yani 2008'de bir araştırma yaptı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yürütücülüğünde Hacettepe Üniversitesinin yaptığı bir araştırma oldu. 2014, ne sizin web sayfanızda yayınlandı ne medyada yer aldı, hatta sunumunu açıklanmaya gazeteciler alınmadı. Sayın Ayşenur İslam da bir canlı yayına katıldı. Bu açıklandıktan sonra bildiğim kadarıyla o da bu rapora dair herhangi bir veride ya da açıklamada bulunmadı. Bunun sebebi ne? Yani basına yansıdığı kadarıyla rakamların çok da iyi olmadığı, iyiye gitmediği bu süre içinde ifade edildi. Özellikle araştırmada kadınların şiddetle mücadelede yalnız olduğu ortaya çıktı. Başvuruda bulunan kadınların oranı yüzde 11. Yani biz aslında yüzde 11'i konuşuyoruz burada. Bize başvuran, başvurabilen, bize ulaşabilen. O da ancak -hani bizim sığınma evleri ziyaretlerimizde de bu çok açık; artık şiddetle baş edemeyen, mücadele edemeyen, artık son noktada, yani yüzde 69'u da son noktadaki kadınlar. Bu konuda neden açıklanmadı, siz neden web sayfanızda yayınlamadınız. Şimdi verdiğiniz rakamlar iyi görünüyor. Yani hani böyleyse neden yayınlanmadı, ben merak ediyorum işin açıkçası.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Ustaoğlu, buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Efendim, açıklanmaması diye bir şey söz konusu değil. Nihai rapor henüz elimize geçmedi, üniversite tarafından teslim edilmedi. 30 Aralıkta özet raporu biz kamuoyuyla paylaştık, ilgili kamu kurum, kuruluşlarıyla. Tüm kadın milletvekillerimizi de özellikle davet etmiştik aslında bu toplantıya. Herhâlde yoğun...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Hayır, hiç öyle bir davetiniz olmadı.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 28

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Yani Hacettepe Üniversitesi tarafından bu davetler yapıldı çünkü Nüfus Enstitüsü bu çalışmayı yapmıştı. Herhâlde program yoğunluğundan, yıl sonu olması dolayısıyla...

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Katılan milletvekilimiz var mıydı?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Gelen milletvekili olmadı hatırladığım kadarıyla, yoktu.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Çünkü böyle bir davet ben şahsım adıma almadım.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Sivil toplum kuruluşlarından katılım vardı, 300'e yakın bir katılım vardı. Bu şekilde paylaşım oldu. Nihai rapor olmadığı için de basına açmak, yani içinden bir şey çekip yanlış algılar oluşturmamak adına basın alınmamıştı ama nihai rapor şubat başı itibarıyla web sitemizde yayınlanınca herkesle paylaşıyor olacağız bu raporu.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Nihai rapor olmadan böyle bir açıklama yapma, böyle bir toplantı yapma gereği neden duyuldu? Yani yansıda sonuçta...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Yani biz bir an evvel, bir de ihale şartları çerçevesinde özet raporu verip paylaşmak durumundaydık. O çerçevede 30 Aralıkta yıl sonu olması itibarıyla bu çalışmayı özet olarak paylaştık kamuoyuyla. Bu ay sonu itibarıyla, şubat başı itibarıyla da nihai rapor herkesin gözü önünde olacak.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – İnşallah.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Bu önemli bir şey. Buradan da şu ihtiyaç çıkıyor: Belki Bakanlığın bünyesinde, Bakanlık binasında kadın milletvekillerine ve bu konuyla ilgilenen erkek milletvekillerine de, yani bunu kadın milletvekilleri diye de ayırmak her defasında erkeklere de haksızlık oluyor çünkü bu konuyla çok ciddi ilgilenen ve bu suçla mücadele eden erkek milletvekili arkadaşlar var hem iktidar partisinden hem muhalefet partisinden. Belki bu konuda çalışmak isteyen, çalışmalarını sürdüren milletvekillerini davet ederek o çalışmayla ilgili daha derinlemesine bir bilgilendirme toplantısı faydalı olabilir.

Teşekkür ediyorum.

Buyurunuz Sayın Kavuncu.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Ben bir şeyi merak ettim: Bu anketlerde, sorularda düz bir soru hâlinde “Size fiziksel şiddet uygulandı mı, cinsel şiddet uygulandı mı, duygu şiddeti uygulandı mı?” diye mi sordular yoksa bunun alt birimleri itibarıyla bir görüşme geçti mi acaba?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Soruların bir örneğini getirmiştik. Özür dilerim, ben hemen size...

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani sizin birtakım sorularınız var, o sorulardan yola çıkarak, onlara olumlu cevap verildiği takdirde fiziksel şiddet uygulandıma karar verdiniz.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Dünya standartlarına uygun formlar çerçevesinde sorular soruluyor.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Anketiniz kaç soruluk?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – 200'ün üzerinde soru var.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – 200'ün üzerinde. Ne kadar sürede tamamlanıyor?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Yaklaşık kırk beş dakika sürüyor haneyle, bildiğim kadarıyla.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Kimlere uyguladınız?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Kadınlara, 15-59 yaş grubundaki kadınlara.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Yani sokaktan çevirip bir anket...

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Hayır, hayır kesinlikle.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Örneklem yönteminiz nedir?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Müsaadeniz olursa...

BAŞKAN – Şöyle yapalım Sayın Vekilim: Uygun bulursanız siz de bu konuda uzman, konuya vâkıf arkadaş varsa ona söz verelim, o cevaplasın.

Şu anda var mı ekipti?

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Tabii, tabii, Daire Başkanımız bilgi verebilir.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Çünkü bunu şöyle ayrıntılı soruyorum, ayrıntı gibi gelebilir ama doğru veriler üstünden hareket etmemiz lazım ki bir şeylere ulaşalım. Nedir envanter?

BAŞKAN – Buyurun, Daire Başkanımıza söz verelim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 29

KSGM SOSYAL STATÜ DAİRE BAŞKANI SEVİM CAN – Sayın Başkanım, sayın milletvekillerim; 2008 yılında ilk defa şiddet konusunda veri tabanı oluşturmak amacıyla Hacettepe Üniversitesiyle yapılan araştırmamız 2014 yılında bir tekrar araştırması niteliğinde ve yine Türkiye örneklemini dikkate alınarak, bu bölgeler dikkate alınarak yapılmış bir araştırma, 15 bin kadın üzerinde yapılan ama cevaplandırma açısından yine yüzde 90'lara ulaşan bir oranımız var. Her haneden bir kadınla, yine Hacettepe Üniversitesinin dünya standartlarında belirlediği örneklemeler dikkate alınarak, az önce Genel Müdürümüzün de belirttiği gibi, 200'e yakın soru kapsamında elde edilen veriler bunlar. Hacettepe Üniversitesinin dediğim gibi akademik ve bilimsel araştırmalara uygun şekilde hazırladığı, az önce yine Genel Müdürümüzün belirttiği, Dünya Sağlık Örgütü'nün bu alanda yaptığı araştırmalardaki soru tabanları dikkate alınarak Türkiye'ye yönelik oluşturulmuş bir soru kâğıdı vardı, o kâğıtlar üzerinden cevaplandırıldı.

VURAL KAVUNCU (Kütahya) – Rastgele evlere mi gittiniz, sokaktan mı çevirdiniz?

KSGM SOSYAL STATÜ DAİRE BAŞKANI SEVİM CAN – Yok, hayır, yani yine Hacettepe Üniversitesinin hem bu nüfus ve sağlık araştırmasında daha önce uyguladığı yöntemle ilgili olarak Türkiye genelinde on iki bölge belirleniyor, o bölgelerde adrese dayalı sistem esas alınarak belirlenmiş bir random sistemiyle belirleniyor ama evlerin içine gidilip evlerde bizzat görüşmeler gerçekleştiriliyor. Evlerde gerçekleştiriliyor görüşmeler. Hatta araştırmanın sağlıklı ilerlemesi açısından bunun bir kadın ve aile araştırması olduğu belirtilerek, hani çünkü şiddet konusunda birdenbire cevap alma konusunda tereddütleri ortadan kaldırmak amacıyla araştırmanın kadın ve aile araştırması olduğu belirtiliyor, sonra adım adım, aşama aşama şiddetle ilgili veriler elde ediliyor.

Şimdi, müsaade ederseniz, araştırmada konulan kadına yönelik şiddet tanımları var. Bunlar derecelendirilmiş tanımlar da var. Mesela ağır şiddet, ağır derecede fiziksel şiddet, orta derecede fiziksel şiddet gibi tanımlamalarımız var. Birkaç örnek vermek istiyorum. Orta derecede fiziksel şiddet için mesela “Tokat atma ya da bir şey fırlatma, size böyle bir tepki verildi mi?” diye soru soruluyor. Ağır şiddette mesela “Tekmeleme, sürüklenme ve dövme gibi bir şiddete maruz kaldınız mı?” sorusu var ya da işte “Bıçak, silah gibi aletlerle tehdit etme ya da bunları kullanma gibi bir şiddete maruz kaldınız mı?” gibi sorular var ama bunlar aşama aşama soruluyor.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Uçma, buyurunuz.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Doğrusu iki şey ifade etmek istiyorum. Bu istatistiklerde bir eylemin mutlaka iki tarafı vardır. Şiddet uygulayanlar üzerinde bir istatistiki araştırmanız var mı? Varsa onları da bizimle paylaşsınız memnun oluruz. Yoksa bunun da acilen yapılması gerekiyor çünkü bir eylem ortaya çıkıyorsa bu tek taraflı vuku bulabilen bir şey değil çünkü bunu öğrenmek şiddet nedenlerine inme bakımından da bizim işimize yarayacak bir durumdur. Yani mesela A, B, C kategorilerinde ya da şu ya da bu alanlarda, hayata dair alanlarda, şu seviyede, bu seviyede kadına, kız çocuğuna ya da çocuklara yönelik ya da başka türlü şiddeti uygulayanlar üzerinde de bir araştırma yapmamız çok gerekli diye düşünüyorum. Gerçi vekilimiz çıktı ama şimdi bizim burada bütün meselemiz ideale ulaşmak, bunun için klasiği örseleyip modernini öne geçirmek ya da modernini örseleyip klasiği öne geçirmek sonuç vermez. Bunları mezmetmemiz lazım. Örneğin konuşmalarımızdaki bir kere ev hanımlığını, yemek yapmayı, çocukla ilgilenmeyi ve yetiştirmeyi eğer horlamaya kalkarsak, bu görev dağılımı bakımından adaletsiz gibi gözükün olgunun nasıl fitri olarak en adil bir şey olduğu ortaya çıkar. Biz demiyoruz ki tabii ki beyefendi de gelsin, yemek yapsın. Ama bunları şimdi ne yapıyoruz? Kadınlarımız beş çaylarında “Aa siz ev kadını mısınız, siz bir yerde çalışmıyor musunuz?” deyip bunun şiddet olduğunun vurgulanmasını istiyorum. Yani kadının kadına şiddeti var arkadaşlar. Yani bir toplantıda, beş çayında ya da işte sabah kahvaltısında kadınlar bir araya toplandıklarında öteki hemcinsleriyle belli bir düzeyde bunların da eğitilmesi gerekiyor, çalışan kadınlarımızın ya da kendilerinin hak elde ettiğini ve bunu sağladığını düşünen hanımefendilerin de ayrıca eğitilmesi gerekiyor ki diğer hemcinslerini başka yere karşı şiddete sebebiyet verebilecek psikolojik yapıya kavuşturmasınlar. Bunun büyük etkisi olduğunu düşünüyorum.

Sayın Genel Müdürüm, bunun not alınmasını önemsiyorum. Yani dolayısıyla biz kendi hemcinslerimiz arasında da bir şiddet uyguluyoruz; bunu üstelik hor görerek, hakir görerek, yaptığı işi küçümseyerek. Özü şu: Klasiği ve modernini ana kaynaklardan hareketle mezcedeceğiz, Amerika'yı yeniden keşfetmeyeceğiz. Dünyada uygulanmış iyi örnekleri alıp adapte edeceğiz ya da yeniden mucitlik yapıp icat edeceğiz ve bütün dünyaya bunu takdim edeceğiz. Ben bizim medeniyetimizin ve arkadaşlarımızın bunu karşılayabileceğini düşünüyorum, hepimize saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Ustaoglu.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Bu konuda efendim, şimdiye kadar yapılmış, şiddet uygulayanlar üzerinde yapılmış bir araştırma yok fakat sunumumda da size bahsettiğim üzere artık kadınlar üzerinden değil, erkekler üzerinden gitmek gerekiyor. Bu anlamda bir bakış açımız gelişti. Bundan sonra böyle ilerliyor olacağız.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Kadının kadına şiddeti.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 30

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Evet, hemcinslerin birbirine şiddeti kapsamında gitmek gerekiyor. Bu anlamda, yalnız 6284 sayılı Kanun’daki etki analizimizde şiddet uygulayanlarla yaptığımız görüşmeler var. Oradan bazı izler alabiliyor olacağız. Bir de 2014 araştırmasının, üniversitenin bize sizlerin de ifade ettiği gibi bu alanda şiddet uygulayan, uygulamayan erkekler üzerinden bir derinlemesine ileri analiz yapılmasını önerdiler. Bu kapsamda çalışmalarımızı yapıyor olacağız yeni dönemde.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Ustaoğlu.

Bu gerçekten önemli çünkü kadın şiddetle kurulan, yani sosyolojik ilişkisi, en azından hukuki ilişkisi sadece mağdur olmakla sınırlı değil. Eğer öyle olsaydı zaten işimiz bir nebze kolaylaşırdı ama bu ilişkide görüyoruz ki zaman zaman fail, zaman zaman tanık, zaman zaman mağdur olarak bulunuyor. Yani biz eğer bu şiddet ve kadın ilişkisine bu üç boyutuyla birlikte bakmazsak ve artık sadece mağdur kadın odaklı bakış, önleme ve işte cezalandırma zihniyetinden farklı bir boyuta doğru geçerse, ki benim bugün izlediğim sunumda ben bu geçişi gördüm, o yüzden açıkçası çok mutlu oldum ve çok da ümitlendim. Bundan sonra verilerin yavaş yavaş aşağı doğru da olumlu anlamda düşeceğini gördüm burada çünkü bakış açısı değişmiş. Yani bizim şiddete bakış açımız, şiddet ve kadın ilişkisine bakış açımız, KSGM’nin son çalışmalarında değiştiğini görüyorum ve bundan çok olumlu sonuçlar umuyorum. Gerçekten, sonuçta yapılan bu çalışmalarda -ben Komisyonun açılış konuşmasında da bahsetmiştim- bizim de yaptığımız bir çalışma var, ürettiğimiz bir metodoloji, burada şiddeti uygulayanlara sorduğumuz sorular vardı ama ne şekilde, yani eşine şiddet uygulayan bir erkeğe, babası annesine şiddet uyguladığında ne hissettiğini sormuyor iseniz ona ayna tutamazsınız veya damadı kızına şiddet uyguladığında veya eniştesi kız kardeşine veya ablasına şiddet uyguladığında ne hissettiğini ve bunun tabii tam tersi aynı şeyler, kadınlara da mutlaka sorularak ve çok rahatsız etmeden belki belli bir yaş grubu içindeki çocuklara da bu konudaki tanıklıkları mutlaka sorulup bu araştırmalara yansımaları ki biz aileyi tedavi etmek istiyorsak ve bu şiddetin aileye verdiği hasarı ölçmek istiyorsak çocukları da bunun dışında tutamıyoruz. Yani oradan gelecek verileri de açıkçası ben önemsiyorum.

Bir de şunu sormak isterim Sayın Ustaoğlu: İyi örneklerle ilgili bize, bu Komisyona şu anda söyleyebileceğiniz ülke isimleri var mı? Yani bu şiddetle mücadelede iyi bir strateji belirlemiş, iyi bir eylem planı yapmış, bunu uygulamış ve hakikaten olumlu yönde sonuçları da alıp bu etkiyi de izlemiş olan modeller var mı?

Buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Efendim, bu konuda şu anda size ulaştırabileceğim bir bilgi yok ama 10 Şubata kadar bize verdiğiniz süre içerisinde bir rapor taktim edeceğiz Komisyonumuza. O raporda bu sorunuzun cevabı yer alacak efendim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Tabii sizinle birlikte Aile Araştırmadan -Aile Araştırma değil de yeni ismiyle söyleyelim- Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünden gelen çok değerli 2 bürokratımız, uzmanımız var. Ben bu Komisyonun sizlerden de bugün yeterince istifade edebildiğini düşünmüyorum açıkçası. Bu biraz program akışı ve zamanla ilgili oldu. O yüzden sizlerle de inşallah bir konuşma yapacağız. Özellikle bu yayın konusunda birtakım kitaplardan söz ettiniz. Ben mesela şiddetin faili olsun, mağduru olsun ya da risk altında olan insanların bunları okuduğunu ya da bunlardan gerçekten yararlanıp yararlanmadığı noktasında da sizinle çalışmak isterim. Eminim arkadaşlarımız da bununla çok ilgilenecektir. Belki biz sadece Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının tek bir gün ve iki kurumunun birlikte olacağı özel bir toplantı düzenleyip, yani özel dediğim gene Komisyon gündemi çerçevesinde ama başka bir konuşmacının ve konunun yer almadığı, sadece sizin çalışmalarınızın detaylarına bakacağımız bir toplantı ihtiyacı olduğunu düşünüyorum, eğer üyelerimiz de katılırsa. Çok fazla istifade edemedik çünkü.

Buyurun Sayın Göktürk.

MURAT GÖKTÜRK (Nevşehir) – Ben de Genel Müdürlüğümüze teşekkür ediyorum. Gerçekten önemli çalışmalar yapılmış biraz önce sizin de söylediğiniz gibi. Aslında birçok şey konuşuldu, söz almak da istemiyordum ama birkaç şeyi merak ettim, tekrar sormak istedim. Bu çalışmaların, yani bu öngördüğünüz, sunumda anlattığınız çalışmalar için belli bir takvim öngördünüz mü ve hedefleriniz var mı? Yani şimdi şunu şu zamanda, şu noktaya getirebiliriz gibi? Yani şimdi hepsini ayrıntılı olarak tek tek ele almak belki doğru olmaz ama bunlar için... Çünkü çalışmada esasır bir çalışma takvimi koymak ve hedefleri koymak ve bu hedeflere ulaşmak için gerekenleri yapmak. Bunu merak ediyorum.

Bu yapılan işlerin izlenim toplantıları düzenlediğinizi söylediniz kurumlarla koordineli bir şekilde. Bence bu izlenim toplantılarının gücünün artırılması lazım. Yani sadece “işte toplandık, şimdi ne yaptık, sonra dağıldık; işte sonuç...” Yani bunun bir gücü olması lazım. Yani yapılan bu işin ne olabileceğiyle ilgili bir gücünün olması lazım. Eğitim çalışmalarlarıyla ilgili de her türlü ön yargıdan uzak ideal modelin tespit edilebilmesi için -biraz önce Sayın Vekilim de İsmet Bey de tekrar tekrar söyledi- herhangi bir ön yargıdan uzak ama- idealin modelin oluşturabilmesi için gerek aile gerek birey esaslı bir müfredatın oluşturulması lazım. Yani şimdi eğitim veriyoruz ama neyin eğitimini veriyoruz? Yani şiddeti tanımlıyoruz, uluslararası bir tanımı var, kendi toplumumuza göre bir baktığımız taraf var, ben ona tanım demeyeceğim. Ne yapıyoruz?

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon :Kadına Şiddet Giriş: Tarih:21/01/2015 Stenograf : Kayıt:Kendi salonu Sayfa: 31

Yani eğitimde tam olarak ne yaptığımızı ayrıntılı olarak bilemediğimiz için kafamdaki soru işaretlerini ve buradan bu noktanın çözümünde katkı sağlayabilecek şeyleri ifade etmeye çalışıyorum.

Bir de Genel Müdürlük olarak bence biraz daha aktif olmanız lazım. Yani Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, adı bile böyle kadının statüsü Başkanım ama ben ilk defa duydum, kusura bakmayın. Yani böyle bu Komisyona gelmeseydim duymayacaktım belki de. Gerçekten öyle, bunu samimi olarak söylemek istiyorum. Dolayısıyla böyle bir kurum ve ciddi bir çalışma, yaptığınız şeyler gerçekten takdirimi topladı. Hakikaten konunuza da hâkimsiniz, yani bu meseleyi mesele edinmişsiniz ve çok ciddi şeyler de... Tabii bu AK PARTİ'nin... Siyaset yapmak doğru değil belki burada çünkü çok ciddi bir sorunu hep beraber çözmeye çalışıyoruz ama bunun birazcık daha aktif bir şekilde toplumda da izah edilip farkındalığının oluşturulup... Çünkü meseleler örtük değil, aslında tartışarak çözülüyor. Yani şiddet meselesini toplumun tartışması lazım ve tartışırken de çözüm yollarını zaten yavaş yavaş kendi iç dinamiğinde kafa yapısını değiştirerek her şeyden önce, her şeyden önce eğiterek çözebilir. Bunun birinci şeyi bu, yani eğitim. Yani eğitim olmadan ama tartışmadan, meseleyi ortaya koymadan, ne olduğunu topluma izah etmeden de bunu çözmek mümkün değil diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Yüceer, ilave etmek istediğiniz bir şey var mı?

Buyurun.

CANDAN YÜCEER (Tekirdağ) – Sayın İsmet Uçma'nın son cümleleri beni rahatsız ettiği için “kadının kadına şiddeti” cümlesini kullandı, işte ev hanımlığını, ev işlerini, çocuğa bakımı küçümsemek adına böyle bir bakışı kabul etmiyoruz tabii ki. Yani yapılan işlerin hani küçümsenmesi diye bir şey olamaz ama bu işlerin kadının tarafından yapılması düşüncesi, onu küçümsüyoruz. Yani evet, bu bir eşit paylaşım, aile bir bütün, yani bu görevin eşit bir şekilde paylaşılması, yani problem burada kadının kadına şiddeti değil, tam tersi bu düşüncenin, yani bu işlerin kadının üzerinden yapılması gerekliliği. Yani bilmiyorum ama sizin cümlelerinizde de ben üstü kapalı sanki birazcık bunu sezindim.

BAŞKAN – Sayın Uçma, buyurun.

İSMET UÇMA (İstanbul) – Çok teşekkür ediyorum.

Biraz daha tebeyyün ettirmiş olayım. Şimdi özellikle kadınlarımızın birlikte yaptıkları toplantılarda işyerlerinde normal tatil toplantılarında ya da eğitim toplantılarında yanındaki hanımefendi diyelim genel müdür, diğerinin tercihi şöyle gelişmiş, iyi eğitilmiş ama işte ev hanımlığını yüceltmiş kendi zihin dünyasında ve bununla da mutlu ama konuşmalar şöyle başlıyor: “Aa siz ev hanımı mısınız?” deyip küçümseyici bir edayla başladığında onun psikolojisinde bir arıza meydana geliyor. “Aa!” diyor falan. Yani şimdi ona mesela bu durumunu, bu pozisyonunu fark ettirmenin yöntemi bu değil, daha doğrusu şu: Hanımefendiler birbirlerine konularıyla, statüleriyle, buldukları yerle, küçük gördükleri şeylerle iştigal eden hanımefendiler varsa onları hor görüyorlar. Bu da karşı tarafta müthiş bir psikolojik travma oluşturuyor. Bunları da araştırıp bu konuda statülü hanımefendilerin de buna çok riayet ve dikkat etmesi, gerekirse bunun eğitiminin verilmesi gerektiğini ifade etmiştim. Yani çelişik bir şey söylemiyoruz esasen.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Sayın Ustaoglu, buyurun.

KADININ STATÜSÜ GENEL MÜDÜRÜ GÜLSER USTAOĞLU – Sayın Nevşehir Milletvekilimiz Murat Göktürk Beyefendi'ye ben yapıcı ve çalışmalarımızda bizi şevklendirecek yorumlarından dolayı öncelikle teşekkür etmek istiyorum. Tabii ki tüm çalışmalarımızda mutlaka takvimimiz var, hedeflerimiz var, Stratejik Eylem Planı'mızdan başlamak üzere ve biraz evvel bahsettiğim tüm projelerde bir takvim var, bir süre var. Zaman kısıtlı olduğu için onlara giremedim açıkçası.

Eğitim çalışmalarında da dediğiniz gibi bir standart oluşturulmalı, nitelikli hâle getirilmeli. Yani şu anda olabildiğince nitelikli bir şekilde yürütüyoruz fakat bu 26 ilde uyguladığımız aile içi şiddetle mücadele projesi kapsamında iller genelinde bir ihtiyaç analizi yapılacak, eğitim ihtiyaç analizi. Böylelikle materyallerde de bir standart sağlanacak.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Başka söz almak isteyen var mı?

Peki, ben bugün bu çalışmaya katılan bütün çok değerli milletvekillerimize, çok değerli bürokratlarımıza, uzmanlarımıza teşekkür ediyorum.

Yarın saat 11.00'deki toplantımızda görüşmek üzere bugünkü toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 17.58